

MĚSÍČNÍ BULLETIN ANALYTICKÉHO ODBORU ÚSTAVNÍHO SOUDU

ČERVEN/EC 2024-02

OBSAH · ABSTRAKTY

PLENÁRNÍ NÁLEZY	• Zánik zástavních práv při přechodu majetku na stát je protiústavní	<u>4</u>
	• Náhrada majetkové újmy sekundárních obětí v důsledku zásahu do tělesné a duševní integrity	<u>6</u>
	Platy soudců	
	• Platy soudců XVII: snížení platové základny od 1. 1. 2021 do 31. 1. 2022 v důsledku pandemie covidu-19	<u>8</u>
	• Platy soudců XVIII: snížení a zmrazení platové základny v období únor až prosinec 2022	<u>10</u>
	• Platy soudců XIX: snížení platové základny na 2,822násobek průměrné měsíční mzdy na rok 2024	<u>12</u>
	Vyhláška noční klid	
	• Obecně závazná vyhláška obce Píšť o nočním klidu	<u>14</u>
TRESTNÍ PRÁVO	• Nesplnění povinnosti státu účinně vyšetřit tvrzení oběti sexuálního jednání včetně sundání kondomu bez souhlasu	<u>16</u>
	• Kompenzace průtahů v trestním řízení zmírněním trestu	<u>19</u>
	• Princip kontradiktornosti řízení v řízení o návrhu na povolení obnovy trestního řízení	<u>21</u>
OBČANSKÉ PRÁVO	• Rozhodování o náhradě nákladů řízení ve sporech o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu	<u>22</u>
SPRÁVNÍ PRÁVO	• Kritéria odškodnění v případě nemajetkové újmy způsobené průtahy v řízení	<u>23</u>
	• Určování výše finanční náhrady za odňatý a nevydaný pozemek	<u>25</u>
	• Povinnost NSS postoupit věc k rozhodnutí rozšířenému senátu	<u>27</u>
	• Nevypořádání se s námitkami účastníka řízení Nejvyšším soudem v dovolání	
OSTATNÍ	Advokátní tarif	
	• Vyloučení použití § 12 odst. 4 advokátního tarifu bez náležitého odůvodnění	<u>31</u>
	Restituční nároky	
	• Zachování restitučního nároku v případě žádosti restituentů o finanční náhradu a přijetí v určité výši	<u>32</u>

OBSAH · ZAHRANIČNÍ ROZHODNUTÍ A ČASOPISY

VÝBĚR AKTUÁLNÍCH ROZHODNUTÍ ESLP

- Členství v Komunistické straně Sovětského svazu jako legitimní důvod pro zastavení kandidatury do lotyšského parlamentu [34](#)
- Kriminalizace obchodování se sexuálními službami [34](#)
- Zvýšené užívání lotyštiny v předškolních zařízeních po reformě školství z roku 2018 nediskriminuje rusky mluvící osoby [34](#)
- Nestíhání homofobních trestných činů z nenávisti [35](#)
- Poskytnutí hormonální léčby transgender osobě ve výkonu trestu odnětí svobody [35](#)
- Úmrtí drogově závislého vězně předávkováním [35](#)
- Nepřípustnost případu týkajícího se stavebního povolení pro berlínské letiště Brandenburg [36](#)
- Umístění vězně s diagnostikovaným virem HIV do speciálně vyhrazených vězeňských oddělení [36](#)
- Odepření povolení vězňům navštěvovat náboženské obřady mimo věznici během pandemie COVID-19 [36](#)
- Zákaz vystavení plakátů antidiskriminační nevládní organizace vyobrazující karikatury [37](#)
- Ruská agrese na Krymu [37](#)

ZAHRANIČNÍ PERIODIKA

- Oxford Journal of Legal Studies [38](#)
- Netherlands Quarterly of Human Rights [38](#)
- ICL Journal [39](#)
- Public Law [40](#)
- Neue Juristische Wochenschrift [40](#)
- Newsletter Menschenrechte [42](#)
- Deutsches Verwaltungsblatt [43](#)
- Österreichische Jurist:innenzeitung [44](#)
- Schweizerisches Zentralblatt für Staats- und Verwaltungsrecht [44](#)

Pl.ÚS 31/21

28. 5. 2024

Vyhověno

Uhlíř David

Zánik zástavních práv při přechodu majetku na stát je protiústavní

Právní úprava stanoví zánik zástavních práv k majetku, který stát nabyt způsoby uvedenými v § 13 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění zákona č. 51/2016 Sb., je rozporná s právem na ochranu majetku (čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod) a právem na přístup k soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny).

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 28. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy vyhovělo návrhu Nejvyššího soudu a dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv zrušilo ustanovení § 41 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, ve slovech „a zástavní práva k majetku, který stát takto nabyt, okamžikem jeho přechodu na stát zanikají“.

Narativní část

Nejvyšší soud (dále jen „navrhovatel“) předložil návrh na zrušení části citovaného ustanovení zákona o majetku České republiky v souvislosti s jeho vlastní rozhodovací činností. Navrhovatel vede řízení o dovolání zástavní věřitelky (banky), která v návrhu na exekuci soudního rozhodnutí o prodeji zastavených nemovitostí jako povinného označila stát jakožto nového majitele. Původní zástavní dlužník byl totiž za závažnou trestnou činnost pravomocně odsouzen (mimo jiné) k trestu propadnutí majetku, konkrétně zastavených nemovitostí podle § 66 odst. 1 a 3 trestního zákoníku, v tehdy platném znění. Vlastnická práva k zastaveným nemovitostem tak přešla na stát, přičemž zástavní práva věřitelky podle § 13 ve spojení s § 41 zákona o majetku České republiky zanikla. Zástavní věřitelka zdůraznila, že zastavené nemovitosti nepředstavují výnos z trestné činnosti ani s trestnou činností nijak nesouvisí. Navrhovatel odkazuje na relevantní judikaturu Evropského soudu pro lidská práva i judikaturu Ústavního soudu s tím, že napadená část ustanovení zákona o majetku České republiky je podle jeho názoru v rozporu s čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, tedy ochrana práva vlastnit a pokojně užívat majetek.

Navrhovatel dále uvádí, že z důvodové zprávy k zákonu o majetku České republiky není zřejmý žádný legitimní cíl, kterého se má dosáhnout tak závažným zásahem do majetkových práv zástavních věřitelů, jako je zánik zástavního práva k majetku, který stát nabyt způsoby uvedenými v § 13 tohoto zákona. „Paušální“ upředno-

stňování majetkových zájmů státu na úkor zástavních věřitelů, které žádným způsobem nezohledňuje okolnosti, za kterých stát majetek nabyt, dle navrhovatele není ospravedlnitelné.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud se primárně zabýval povahou zástavního práva. Uvedl, že zástavní právo je absolutní majetkové právo a právo věcné, které působí proti všem a je spojeno s věcí. Každý vlastník věci zatížené zástavním právem je povinen strpět, aby zástavní věřitel (vlastník zástavního práva) uspokojil svoji pohledávku prodejem zatížené věci nebo jiným zákonným způsobem. Pojem vlastnictví je přitom v ústavním pořádku autonomní. Pojem vlastnického práva, jak je chráněno čl. 11 Listiny, nemusí odpovídat vlastnickému právu tak, jak je chápáno v právu podústavním. Ochrana vlastnictví je autonomní pojem, jinak by zákonodárce změnou definice majetku a vlastnictví mohl měnit rozsah ochrany základních práv.

Změna zákonné občanskoprávní definice předmětu vlastnictví přitom není výjimečná; zatímco dříve platný občanský zákoník chápal jako předmět vlastnictví jen hmotné věci, současná právní úprava vychází z toho, že věc v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí (§ 489 občanského zákoníku). Obdobně k této otázce přistupuje též Evropský soud pro lidská práva. Ústředním pojmem a kritériem použití čl. 1 Dodatkového protokolu je pojem majetek, který je v kontextu interpretační praxe ESLP širší než pojem vlastnictví – tak, jak je vymezeno v § 1011 občanského zákoníku – tj. že vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné jsou jeho vlastnictvím. V judikatuře ESLP se rozdíly mezi obsahem pojmů vlastnictví a majetek stírají.

Ústavní soud dále uvedl, že při posouzení institutu zániku zástavního práva při přechodu zástavy do vlastnictví státu lze uvažovat o třech cílech takové právní úpravy. Prvním z nich je naplnění účelu sankce propadnutí majetku nebo propadnutí věci. Druhým cílem je usnadnění majetkové pozice státu. V případě zachování zástavního

práva při přechodu zástavy do vlastnictví státu by se stát jako každý jiný zástavní dlužník musel domáhat po zpeněžení zástavy regresu vůči dlužníkovi v souladu s § 1368 odst. 2 a § 1937 odst. 2 občanského zákoníku. Při zániku zástavního práva nedochází ke zpeněžení zástavy, a stát je tak zbaven rizika neúspěšnosti vymáhání regresu. Třetím cílem může být získání prostředků určených pro poškozené trestným činem podle zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí.

Ústavní soud výše uvedené cíle posuzované právní úpravy podrobil přezkumu tříkrokovým testem proporcionality, tj. zaměřil se na vztah mezi veřejným zájmem a majetkovým právem zástavního věřitele. Uzavřel, že napadené ustanovení zakotvující zánik zástavních práv k majetku v okamžiku přechodu zastaveného majetku na stát je rozporné s ústavně garantovaným právem na ochranu majetku a právem na soudní ochranu. K zániku zástavního práva totiž dochází automaticky ve všech případech, bez náhrady a bez možnosti vlastníka zajištěné pohledávky (zajištěného věřitele) bránit své právo u soudu způsobem garantovaným čl. 36 odst. 1 Listiny. Dřívější právní úprava byla paradoxně k právům zástavních věřitelů (pokud se jednalo o státní spořitelny) ohleduplnější, než je úprava současná.

Ústavní soud uzavřel, že zánik zástavního práva při nabytí věci tvořící předmět zástavy státem je v rozporu se základním právem zástavního věřitele vlastnit majetek a jeho právem na náhradu za omezení vlastnického práva, jak je zaručeno čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny, čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl David Uhlíř.

Odlišné stanovisko k části odůvodnění ohledně intertemporálních účinků nálezu uplatnili soudci Vojtěch Šimíček a Jan Wintr.

Pl.ÚS 14/24

28. 5. 2024

Vyhověno

Lichovník Tomáš

Náhrada majetkové újmy sekundárních obětí v důsledku zásahu do jejich tělesné a duševní integrity

Pokud obecné soudy nesprávně posoudí příčinnou souvislost mezi dopravní nehodou a vznikem újmy u sekundární oběti a nevypořádají se s podrobnou argumentací účastníce řízení v řízení o náhradě majetkové újmy, porušují nejen její právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, ale také její právo na ochranu tělesné a duševní integrity ve smyslu čl. 7 odst. 1 Listiny ve spojení s čl. 31 věty první Listiny.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 28. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy vyhovělo návrhu stěžovatelky S. P. a zrušilo usnesení Nejvyššího soudu č. j. 25 Cdo 2702/2021-73 ze dne 26. října 2022 a rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 16 Co 145/2021-50 ze dne 25. května 2021 pro rozpor s čl. 7 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatelka se před obecnými soudy domáhala po vedlejší účastnici (pojišťovně) náhrady majetkové újmy na zdraví v podobě ztráty na výdělku a účelně vynaložených nákladů léčení. Tvrdila, že újma na zdraví (těžká depresivní porucha, posttraumatická stresová porucha) jí vznikla následkem dopravní nehody, kterou zavinil řidič vozidla, jehož provozovatel měl z titulu odpovědnosti za škodu z provozu vozidla pojištění u vedlejší účastnice. Při dopravní nehodě zemřeli nejbližší příbuzní stěžovatelky – snacha a dvě nezletilá vnoučata. Syn utrpěl těžká zranění s psychickou újmou ze ztráty rodiny. Stěžovatelka se po vedlejší účastnici nedomáhala náhrady újmy, nýbrž pojistného plnění dle § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, které má újmu pokrýt.

Zatímco nalézací soud co do základu věci žalobě stěžovatelky vyhověl, odvolací i dovolací soud uzavřely, že k újmě na zdraví stěžovatelky nedošlo v důsledku samotné dopravní nehody, u níž nebyla přítomná, ale až v důsledku úmrtí blízkých osob. Ve věci tak odvolací ani dovolací soud nedovodily příčinnou souvislost mezi zdravotním stavem stěžovatelky a způsobenou dopravní nehodou. Stěžovatelka nebyla z pohledu odvolacího a dovolacího soudu tzv. primární obětí, které by vznikl nárok na náhradu újmy, ať už na zdraví ve smyslu § 2958 občanského zákoníku, nebo na majetku v podobě ztráty na výdělku podle § 2962 a násl. občanského zákoníku, či vynaložených nákladů na léčení podle § 2960 občanského zákoníku. Stěžovatelce jakožto sekundární oběti tak podle Nejvyššího soudu vznikl jen nárok podle § 2959 občanského zákoníku – právo

na nahrazení tzv. citové újmy. Stěžovatelka se ústavní stížností domáhala zrušení rozhodnutí obecných soudů pro jejich rozpor s ústavně zaručeným právem na soudní ochranu. Druhý senát Ústavního soudu se tuto věc původně vedenou pod sp. zn. II. ÚS 69/23 rozhodl předložit plénu Ústavního soudu, jelikož se jeho názor rozcházel s dlouhodobě zastávaným názorem Nejvyššího soudu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud úvodem konstatoval, že závazek státu zajistit ochranu zdraví jedince se projevuje i v oblasti soukromého práva, konkrétně zakotvením povinnosti škůdce nahradit poškozenému utrpěnou škodu na zdraví tak, aby poškozený disponoval dostatečnými finančními prostředky k podniknutí potřebných kroků za účelem obnovy zdraví či alespoň k vytvoření podmínek pro důstojný život. Tento závazek se týká i druhotných obětí, kterými jsou zpravidla osoby pozůstalé po zemřelé oběti. Sekundární oběti může vlivem úmrtí osoby blízké vzniknout nejen újma na soukromém a rodinném životě zahrnující duševní útrapy, ale i újma na zdraví.

Ústavní soud uvedl, že nový občanský zákoník promítl možnost vzniku psychické újmy u sekundární oběti do § 2959 občanského zákoníku. Citované ustanovení ale nedopadá na situace, kdy zásah do práv sekundárně poškozeného překročí mez „pouhých“ duševních útrap a přeroste v lékařsky diagnostikovanou nemoc a tedy v přímý zásah do tělesné a duševní integrity člověka. Toto ustanovení totiž nechrání zdraví, ale jiný osobnostní statek, konkrétně rodinný a soukromý život. Z práva na ochranu tělesné a duševní integrity podle čl. 7 odst. 1 Listiny vyplývá princip úplné náhrady majetkové i nemajetkové újmy tomu, kdo tuto újmu utrpěl. Aplikací speciálního § 2959 občanského zákoníku na případ stěžovatelky však nedošlo ke kompenzaci za zásah do její tělesné a duševní integrity, tedy do jejího absolutního práva na zdraví. Pouhé navýšení náhrady za citovou újmu (zásah do rodinného a soukromého života) dle Ústavního soudu nemůže nahradit majetkovou a nemajetkovou újmu poškozeného na zdraví. Navíc navýšení náhrady

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

újmý ve smyslu judikatury Nejvyššího soudu představuje jednorázovou platbu, což neodráží povahu zásahu do majetkových práv stěžovatelky.

Ústavní soud připomněl, že stěžovatelka v souvislosti s psychickým onemocněním požadovala náhradu za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti, náhrady za ztrátu na výdělku při invaliditě a náhrady účelně vynaložených nákladů spojených s léčením. Již samotný výčet náhrad a období, za které je požaduje, dokresluje, jak fatální dopad do jejího života a zdravotního stavu zásah měl. Stěžovatelka pozbyla podstatnou část svého příjmu. Napadená rozhodnutí přitom popřela princip plného odškodnění tak, jak je garantuje Listina.

Ústavní soud měl také výhrady k posouzení příčinné souvislosti mezi dopravní nehodou a vznikem újmy u stěžovatelky. Je-li důsledkem dopravní nehody těžké ublížení na zdraví či dokonce smrt, představuje to pro osoby blízké (sekundární oběti) většinou velkou psychickou zátěž, a kdy nebyť protiprávního úkonu, ke škodě by nedošlo. Podle Ústavního soudu lze v těchto situacích rozumně předpokládat, že u sekundární oběti může v důsledku dopravní nehody a smrti osob jí blízkých, tedy v příčinné souvislosti s těmito skutečnostmi, dojít k zásahu do jejího psychického zdraví. Otázkou příčinné souvislosti se proto obecné soudy musejí blíže zabývat, věnovat se jí patřičným způsobem v rozhodnutí a řádně své závěry řádně odůvodnit. Není např. zřejmé, proč nelze na způsobenou dopravní nehodu nahlížet jako na prvotní příčinu, která předvídatelným způsobem rozvlnila hladinu na sebe přímo navazujících negativních skutečností (smrt osob stěžovatelce blízkých a následné zhoršení jejího zdravotního stavu).

Závěrem plénum uvedlo, že zjištění a objektivní prokázání zásahu do psychického zdraví jednotlivce není z povahy věci snadné, proto by obecné soudy měly k přiznávání náhrad přistupovat opatrně. Důležité je odlišit lékařsky zjiitelný zásah do tělesné a duševní integrity (zřejmě nejčastěji psychické onemocnění) od citové újmy, tedy „pouhého“ zásahu do soukromého a rodinného života. Nedostatky odůvodnění napadených rozhodnutí porušily právo stěžovatelky na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny, a tím i její právo na ochranu tělesné a duševní integrity ve smyslu čl. 7 odst. 1 ve spojení s čl. 31 věty první Listiny.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Tomáš Lichovník. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Pl. ÚS 4/23

15. 5. 2024

Zamítnuto

Jirsa Jaromír

Platy soudců XVII - snížení platové základny v období od 1. 1. 2021 do 31. 1. 2022 v důsledku pandemie covidu-19

Sounáležitost s ostatními je jednou z občanských ctností, jichž jsou příslušníci soudcovského stavu nositeli a jež má své opodstatnění i v liberální společnosti. Funkce soudce nemá rozměr pouze profesní, ale současně osobnostní, projevující se tak, že od soudce se neočekává pouze odbornost a vysoké pracovní nasazení, nýbrž také bezúhonnost a nadprůměrná osobní integrita.

Zmrazení platové základny soudců na rok 2021 lze výjimečně považovat za přiměřené, přestože měla v souladu se zákonem nastaveným mechanismem vzrůst. Platová základna byla zmrazena s ohledem na pandemii, která neměla v moderní historii obdoby a jejíž vývoj (a dopad do hospodaření státu) nebylo možné spolehlivě předvídat. Právě v tomto období vyvstává podstatný prvek gesta solidarity soudců s těžkostmi a výzvami, jež občany České republiky potkaly. Solidarita soudců ve zvláště těžkých časech neohrožuje jejich důstojnost, ale naopak upevňuje důvěru společnosti v sílu jejich morální a stavovské integrity.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 15. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy zamítlo návrh Okresního soudu v Mladé Boleslavi na vyslovení neústavnosti ustanovení § 3b odst. 1 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění účinném od 1. 1. 2021 do 31. 1. 2022.

Narativní část

Navrhovatel předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 4 zákona č. 236/1995 Sb. (ve znění zákona č. 18/2022 Sb. a čl. II zákona č. 18/2022 Sb.) a také návrh na vyslovení neústavnosti ustanovení § 3b odst. 1 zákona č. 236/1995 Sb. (ve znění účinném od 1. 1. 2021 do 31. 1. 2022) v souvislosti s jeho vlastní rozhodovací činností. Namítal rozpor uvedených ustanovení s čl. 1 odst. 1 ve spojení s čl. 81 a čl. 82 odst. 1 Ústavy, čl. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě. Návrh týkající se zrušení § 4 zákona č. 236/1995 Sb. Ústavní soud odmítl jako nepřipustný pro překážku litispendence, neboť o něm již jednal ve věci vedené pod sp. zn. Pl. ÚS 15/22.

Navrhovatel namítal, že zákonodárce pro rok 2021 (a pak i 2022) opět snížil výši platové základny pro soudce v rozporu s jejich legitimním očekáváním, které nabyli po vydání nálezu sp. zn. Pl. ÚS 16/11 s tím, že zákonodárce bude respektovat judikaturu Ústavního soudu a soudcovské platy již bez závažného důvodu tzv. nezmrází. Napadené ustanovení § 3b odst. 1 zákona č. 236/1995 Sb. navíc přijal na základě pozměňovacího návrhu bez konkrétní důvodové zprávy, v obecné

ani podrobné rozpravě se k němu výslovně nikdo nevyjádřil. Opakované zásahy zákonodárce směřující ke snížení soudcovských platů podle navrhovatele porušují princip ochrany nabytých práv. Restrikce soudcovských platů přitom mají či mohou mít dopady i do oblasti sociálního zabezpečení soudců, konkrétně na výši jejich starobních důchodů.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud po vyhodnocení okolností dospěl k závěru, že ke zmrazení platové základny soudců na rok 2021 došlo řádnou legislativní cestou a že toto zmrazení lze výjimečně považovat za přiměřené. Platová základna byla zmrazena s ohledem na pandemii, jejíž vývoj nebylo možné spolehlivě předvídat. Právě v tomto období vyvstává – pro Ústavní soud podstatný – prvek gesta solidarity soudců s těžkostmi a výzvami, jež tehdy společnost potkaly. Solidarita soudců ve zvláště těžkých časech neohrožuje podle Ústavního soudu jejich důstojnost, ale naopak upevňuje důvěru společnosti v sílu jejich morální a stavovské integrity. Na druhou stranu zdůraznil, že existenci pandemie nelze považovat za pomyslný „bianco šek“, který by paušálně ospravedlňoval jako ústavně konformní veškeré zásahy zákonodárce do ústavně chráněných hodnot. Tím spíše, je-li pochybné, zda pandemie vládou tvrzené dopady do státního rozpočtu vůbec měla.

Napadené ustanovení není v rozporu ani s požadavky plynoucími z článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Z Úmluvy nevyplývá žádné právo na pokračování výplaty platu v určité výši. Je v diskreci státu určit, jakou odměnu ze státního rozpočtu poskytne svým zaměstnancům.

Stát proto může prostřednictvím legislativních změn zavést, pozastavit či zrušit platbu určité odměny.

Ústavní soud uzavřel, že dočasné zmrazení platů soudců pro rok 2021 neovlivnilo jejich dosud dosaženou úroveň materiálního zajištění způsobem, jenž by založil pochybnosti o tom, zda nejde o svévolný postup zákonodárce, mající za cíl omezení či ztrátu soudcovské nezávislosti. V tak výjimečné době, jako byl rok 2021 a období předcházející, kdy pandemie onemocnění covid-19 dopadla na celou společnost, musí soudci jako elita společnosti výjimečně unést restriktci svých platů.

Současně však Ústavní soud vyjádřil politování nad postojem zákonodárce, který s platy soudců nezachází jako se zásadně neměnitelnou veličinou, ale spíše jako ad hoc politickým nástrojem. To, že Ústavní soud nyní posuzovanou platovou restriktci vzhledem k výjimečným okolnostem považoval za ústavně přijatelnou, neznamená, že by tím do budoucna aproboval nedostatky v postupu zákonodárce. Ústavní soud apeloval na zákonodárce, aby limity plynoucí z dosavadní judikatury plně respektoval a nezvyšoval tak napětí mezi jednotlivými složkami státní moci a veřejností.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Jaromír Jirsa. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

Pl.ÚS 15/22

15. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele

Baxa Josef

Platy soudců XVIII - snížení a zmrazení platové základny v období únor až prosinec 2022

Vládní návrh zákona lze projednat ve zkráceném jednání za stavu legislativní nouze, i když pro to nejsou splněny některé zákonné podmínky, pokud na tomto způsobu projednání poslanci dosáhnou širokého konsenzu. Splnění této podmínky se posuzuje podle výsledku hlasování, zda jsou splněny podmínky pro projednání návrhu zákona ve zkráceném jednání dle § 99 odst. 5 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. V tomto hlasování je třeba dosáhnout minimálně kvalifikované (ústavní) většiny 120 hlasů.

Návrh zákona týkajícího se platových restrikcí musí být předem projednán s mocí soudní. Nedodržení požadavku na projednání s mocí soudní samo o sobě není dostatečným důvodem pro zrušení zákona, ale promítá se do obsahového hodnocení, zda je platová restrikce souladná s ústavním pořádkem.

Restrikce soudcovských platů se z hlediska časového působení dělí na trvalé a dočasné. Trvalé restrikce mění parametry tzv. platového automatu a představují nejzávažnější typ restrikce. Tato restrikce musí sledovat legitimní cíl, jehož není možné dosáhnout jinými prostředky, a nesmí nepřiměřeně omezit materiální zabezpečení soudní moci. Tuto restrikci je třeba odůvodnit komplexním ekonomickým rozbořem.

Dočasné restrikce nemění parametry platového automatu, ale na omezenou dobu jej nahrazují zvláštními pravidly. Je třeba je v první řadě odůvodnit výjimečnými okolnostmi. Ve srovnatelné míře musí dopadnout i na další „služebníky státu“, zejména představitele zákonodárné moci a nejvýše postavené představitele moci výkonné, a tato podmínka musí být splněna po celou dobu trvání restrikcí. I dočasná restrikce musí být přiměřená a dostatečně odůvodněná ekonomickým rozbořem. Míra přísnosti přezkumu dočasné restrikce se odvíjí od toho, zda jde o restrikci ve formě snížení platu, zmrazení nebo (jen) snížení míry růstu.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 15. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy částečně vyhovělo návrhu Okresního soudu v Ústí nad Labem a dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv zrušilo ustanovení § 4 ve slovech „a pro soudce 100 872 Kč“ zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění zákona č. 18/2022 Sb. Dále zrušilo článek II ve slovech „a sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 493/2021 Sb., o vyhlášení výše platové základny pro určení platu a některých náhrad výdajů soudců podle zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů,“ zákona č. 18/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 201/1997 Sb.,

o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců a o změně a doplnění zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. Ve zbývajících částech návrh zamítlo pro neoprávněnost navrhovatele.

Narativní část

Navrhovatel předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení citované právní úpravy v souvislosti s jeho vlastní rozhodovací činností. Na základě této přijaté úpravy se soudcovské platy, které se v lednu 2022 zvýšily na základě platového automatu, se od února do prosince 2022 vrátily na předchozí úroveň z let 2020 a 2021. Platová základna byla v důsledku přijaté právní úpravy snížena na částku 100 872 Kč. Navrhovatel namítal rozpor uvedených ustanovení s čl. 1 odst. 1 a čl. 82 odst. 1 Ústavy a také s principem proporcionality. Restrikce soudcovských platů předkladatel v důvodové zprávě odůvodnil potřebou provést plošná opatření směřující k úsporám výdajů státního rozpočtu. Podle navrhovatele nebyly splněny ani podmínky pro přijetí

napadené právní úpravy ve stavu legislativní nouze.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud nejprve podotknul, že se ve svých nálezech věnoval zásahům do úpravy soudcovských platů již patnáctkrát. Neexistuje jiná právní úprava, kterou by se musel ve své třicetileté historii zabývat tolikrát. V minulosti opakovaně vyslovoval závěry vůči postupu zákonodárce a moci výkonné v naději, že příští zásahy do soudcovských platů, budou-li potřebné, budou respektovat ústavní požadavky. Ani tento případ naději opět nenaplnil.

Ústavní soud dospěl k závěru, že ačkoliv nebyly splněny podmínky pro zkrácené projednání návrhu posuzovaného zákona, tato procesní vada nedosáhla takové intenzity, aby založila protiústavnost přijatého zákona. Zákonodárce však na návrh vlády přijal vědomě neústavní restriktci soudcovských platů, kterou od února do prosince 2022 zmrazil výši soudcovských platů na úrovni let 2020 až 2021. Tuto restriktci odůvodnil mimořádně nepříznivou hospodářskou situací vyžadující maximální možné úspory. Vláda ani Parlament ale existenci takto výjimečné situace nedoložily. Nejvýše postaveným úředníkům i nadále rozdělil odměny, jejichž roční výše se pohybovala v řádech statisíců. Nadto, například jen rozpočet Úřadu vlády v rozhodném období narostl o částku vyšší, než jaká se měla uspořít na soudcovských platech, což vláda před Ústavním soudem nijak nevysvětlila.

Ústavní soud uvedl, že představitelé soudní moci, tedy soudkyně a soudci, sdílejí osudy společnosti. Soudcovské platy nejsou nedotknutelné a v tíživých obdobích na ně mohou dopadnout restriktce. S ohledem na principy dělby moci se ale takové dočasné restriktce nikdy nemohou týkat jen moci soudní a přinejmenším ve stejné intenzitě musí dopadnout též na platy představitelů moci zákonodárné a výkonné, aby spravedlivě odrážely podstatné zhoršení ekonomické situace ve společnosti. To platí nejsilněji ve vztahu k nejvýše postaveným představitelům moci zákonodárné a výkonné. Ani tento základní princip v posuzované věci nebyl dodržen. Během roku 2022, kdy trvala restriktce soudcovských platů, vláda přistoupila k 10% plošnému zvýšení platových tarifů státních úředníků, které se týkalo i úředníků na nejvyšších postech. V době, kdy soudcovské platy podrobila restriktci, nelze nejvýše postaveným úředníkům plošně navyšovat platy. V rozporu s judikaturou Ústavního soudu se navíc vláda a Parlament ani nepokusily provést ekonomický rozbor, kterým by odůvodnily potřebnost a přiměřenost platové restriktce, a předem ji ani neprojednaly s mocí soudní.

Provedená restriktce soudcovských platů je z těchto důvodů v rozporu s čl. 81 a čl. 82 odst. 1 Ústavy ve spojení s čl. 2 odst. 1 Ústavy. Představuje narušení stability a nezávislosti soudcovského stavu a podlamuje důvěru v moc soudní mimo jiné i vytvářením situací, kdy se soudkyně a soudci nemohou domáhat ochrany proti neústavnímu zásahu do platových poměrů jinak než u soudů. I když vláda a Parlament si musely být vědomy neústavnosti restriktce soudcovských platů, zohlednil Ústavní soud, že se v období roku 2022 zhoršovala ekonomická situace, prohlubovala se energetická krize a invaze Ruské federace na Ukrajinu vyvolala krizi humanitární, s nimiž se stát i společnost musely vypořádat. Ústavní soud proto shledal, že za těchto okolností není možné dovodit nárok soudců na zpětné dorovnání platů. Neústavnost provedené platové restriktce však Ústavní soud zohlednil při posuzování navazujících restriktcí v dalších nálezech. Z neústavního jednání totiž nelze těžit.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Josef Baxa. Odlišné stanovisko k výroku i odůvodnění nálezu uplatnili soudci Josef Fiala a Jan Wintř.

Odlišné stanovisko pouze k odůvodnění nálezu uplatnili soudci Jan Svatoň a Pavel Šámal.

Pl. ÚS 5/24

15. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Vykonatelnost odložena - § 58(1)

Hulmák Milan

Platy soudců XIX - snížení platové základny na 2,822násobek průměrné měsíční mzdy na rok 2024

Časově neomezené snížení koeficientu pro výpočet platové základny soudcovských platů z 3násobku na 2,822násobek průměrné hrubé měsíční mzdy je trvalou platovou restrikcí, která bez projednání s mocí soudní, bez odůvodnění komplexní ekonomickou analýzou a legitimními cíli představuje zásah do nezávislosti soudní moci a porušení čl. 81 a čl. 82 odst. 1 ve spojení s čl. 2 odst. 1 Ústavy České republiky.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 15. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy částečně vyhovělo návrhu Okresního soudu v Ústí nad Labem a uplynutím dne 31. 12. 2024 zrušilo ustanovení § 3 odst. 3 ve slovech „2,822násobek“ zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů. Návrh na zrušení čl. XXIX zákona č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů, odmítlo pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Navrhovatel předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení citované právní úpravy v souvislosti s jeho vlastní rozhodovací činností. Na základě této přijaté úpravy došlo ke snížení koeficientu pro výpočet platové základny soudcovských platů z 3násobku na 2,822násobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy. Podle navrhovatele napadená ustanovení neobstojí v rámci testu proporcionality. Z důvodové zprávy k zákonu č. 349/2023 Sb. vyplývá, že se navrhuje trvalé snížení výchozí veličiny pro výpočet platových základen představitelů státní moci, soudců a státních zástupců. Neobstojí pak důvodovou zprávou předvídaný dopad platových restrikcí na profese napříč státním sektorem. Navrhovatel uvádí, že napadená právní úprava je v rozporu s dosavadní judikaturou Ústavního soudu týkající se restrikcí soudcovských platů; novelizaci navíc předkladatel neprojednal se zástupci soudní moci.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Základními principy při posuzování restrikcí soudcovských platů se Ústavní soud zabýval opakovaně (shrnutí viz sp. zn. Pl. ÚS 16/11, sp. zn. Pl. ÚS 33/11 a sp. zn. Pl. ÚS 28/13). Jsou jimi posouzení ústavnosti platových restrikcí vůči soudcům pro konkrétní období konkrétního roku spadající do rámce vymezeného principem

soudcovské nezávislosti, zúžený dispoziční prostor zákonodárce k platovým restrikcím vůči soudcům ve srovnání s dispozičním prostorem k takovým restrikcím v jiných oblastech veřejné sféry a zatřetí odůvodnění zásahu do materiálního zabezpečení soudců garantovaného zákonem výjimečnými okolnostmi, který musí vycházet ze zásady proporcionality a zohledňovat odlišnost funkce soudců od představitelů moci zákonodárné a výkonné. Ústavní soud shrnul a upřesnil závěry své dosavadní judikatury v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/22, bodech 147–200. Na toto odůvodnění proto znovu odkazuje a dále shrnuje jen principy relevantní pro posuzovanou věc.

Ústavní soud nyní konstatoval, že napadené ustanovení mění jeden z parametrů tzv. platového automatu – snižuje koeficient, jímž se násobí průměrná hrubá mzda, z 3násobku na 2,822násobek – a jeho působnost nijak časově neomezuje. Smyslem napadeného ustanovení tedy nebylo dočasně stanovit pravidla odchylná od platového automatu, nýbrž bez časového omezení snížit platy určované platovým automatem. Přijetím napadeného ustanovení tedy zákonodárce na návrh vlády přistoupil k trvalé restrikci soudcovských platů. A ačkoliv šlo povahou o trvalou restrikci (změnu) soudcovských platů, nedoprovodily ji žádné koncepční úvahy. Naopak vznikla čistě účelově – mechanickou matematickou operací, která měla výši platové základny pro rok 2024 fakticky zmrazit na úrovni předchozího roku, a to ve zjevné snaze formalisticky dostat požadavkům judikatury Ústavního soudu.

Trvalá platová restrikce jako nejzávažnější typ omezení musí dle konstantní judikatury Ústavního soudu sledovat legitimní cíl, musí být potřebná a přiměřená. V projednávaném případě však platová restrikce naopak sledovala cíle rozporné s předchozí judikaturou Ústavního soudu. Vláda a Parlament se ani nepokusily potřebnost a přiměřenost restrikce odůvodnit provedením komplexního ekonomického rozboru, a tím jednaly ve vědomém rozporu s judikaturou Ústavního

soudu. Navíc platovou restrikci ani předem neprojednaly s mocí soudní, na což předchozí judikatura Ústavního soudu klade důraz. Ústavní soud uzavřel, že napadené ustanovení § 3 odst. 3 ve slovech „2,822násobek“ zákona č. 236/1995 Sb. je v rozporu s čl. 81 a čl. 82 odst. 1 ve spojení s čl. 2 odst. 1 Ústavy, a proto jej zrušil. Doplnil, že ve vztahu k soudkyním a soudcům nelze toto ustanovení použít již ode dne 1. 1. 2024, a proto mají soudci a soudkyně nárok na zpětné dorovnání platů již za toto období.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Milan Hulmák. Odlišné stanovisko k výroku i odůvodnění nálezu uplatnili soudci Josef Fiala a Jan Wintr.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Pl.ÚS 44/23

15. 5. 2024

Zamítnuto

Zemanová Daniela

Obecně závazná vyhláška obce Píšť č. 1/2022, o nočním klidu

Podle čl. 101 odst. 4 Ústavy České republiky může stát zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem. Při posuzování výjimek z doby nočního klidu je třeba nahlížet na stanovení výjimek nejen optikou celkového množství akcí v rámci roku, měsíce či týdne, ale i jejich rozložením v průběhu roku či měsíce, které je často dáno povahou věci, tedy vazbou na konkrétní svátky či tradice v kombinaci s podmínkami, resp. možnostmi, které nabízejí letní měsíce či doba víkendů.

Koncentrace výjimek do období léta je přirozeným důsledkem vhodných podmínek pro venkovní akce právě v letních měsících. Referenčním rámcem pro posouzení splnění podmínky výjimečnosti však nemůže být pouze období letního času či pouze období víkendů, neboť nic takového zákonodárce nepředvídá.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 15. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy zamítlo návrh Veřejného ochránce práv na zrušení obecně závazné vyhlášky obce Píšť č. 1/2022, o nočním klidu.

Narativní část

Obec Píšť napadenou vyhláškou zavedla výjimky z nočního klidu. Ministerstvo vnitra provedlo šetření v rámci výkonu dozoru nad zákonností obecně závazných vyhlášek a dospělo k závěru, že napadená vyhláška neodporuje zákonu, neboť rozsah výjimek není neobvyklý a neodchyluje se od běžné praxe. Veřejný ochránce práv (dále jen „navrhovatel“) naopak považoval rozsah výjimek stanovený vyhláškou jako příliš široký a nesplňující požadavek výjimečnosti či ojedinělosti. Napadenou vyhlášku považoval za rozpornou s § 5 odst. 7 zákona o některých přestupcích i judikaturou Ústavního soudu a navrhl její zrušení. Obec podle něj sice splnila všechny formální požadavky na podobu obecně závazné vyhlášky a jednotlivé výjimky z nočního klidu stanovila pro konkrétní akce nebo události. Výjimky však stanovila celkově pro 32 dní v roce, což podle navrhovatele již nesplňuje charakter výjimek z pravidla.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud přistoupil k provedení testu čtyř kroků, který standardně používá při přezkumu obecně závazných vyhlášek obcí. Zkoumal, zda obec měla pravomoc vydat obecně závaznou vyhlášku (1. krok testu), zda se při vydávání obecně závazné vyhlášky nepohybovala mimo zákonem vymezenou věcnou působnost, tj. zda nejednala ultra vires (2. krok testu), zda obecně závazná vyhláška není v rozporu s obecnými ústavními principy a zda obec při jejím vydání nezneužila zákonem svěřenou pravomoc (3. krok testu) a konečně zda přijetím napadené vyhlášky nejednala zjevně nerozumně (4. krok testu).

Jde-li o první krok testu, navrhovatel nijak nepochyboval pravomoc obce vydat napadenou vyhlášku ani ministerstvo neshledalo při výkonu dozoru jakékoli pochybení. Ústavní soud rovněž nenašel žádná pochybení a považoval tedy první krok testu za splněný.

U druhého kroku testu Ústavní soud zkoumal, zda obec při vydání obecně závazné vyhlášky nevybočila z mezí ústavního zmocnění, resp. nejednala mimo zákonem vymezenou věcnou působnost. V nyní posuzované věci napadená vyhláška vymezuje případy zkrácení či nedodržování doby nočního klidu formou stanovení konkrétní akce, v některých případech v kombinaci s uvedením konkrétního data konání této akce. Způsob stanovení případů, kdy se doba nočního klidu zkrátí či nemusí být dodržena, tak podle Ústavního soudu splňuje podmínky vymezené jeho předchozí judikaturou – zejména nálezy sp. zn. Pl. ÚS 4/16 (Chrástava), sp. zn. Pl. ÚS 1/23 (Loket) a sp. zn. Pl. ÚS 38/22 (Příbram). Navrhovatel ostatně akceptuje formu i předvídatelnost tohoto vymezení, rozporuje však četnost vymezených akcí a tvrdí, že o stanovení výjimek již nejde. Podmínka výjimečnosti se ale nemá posuzovat výhradně aritmeticky dle počtu dní v roce, nýbrž také dle smyslu a účelu stanovené výjimky.

Ústavní soud odkazem na závěry místního šetření ministerstva shledal, že výjimky jsou přizpůsobeny místním poměrům a představují snahu obce realizovat kulturně společenský život v obci vázaný na místní tradice; ostatně výjimečnost je nutno posuzovat podle smyslu a účelu výjimky, nikoli ryze aritmeticky podle počtu dní v roce. Ústavní soud neshledal konání 22 akcí, respektive počet výjimek pro 32 nocí v roce za excesivní. Ani samotná skutečnost, že jedna z akcí je čtyřdenní, nevypovídá o vybočení z mezí zákona. Jde o jedinou akci v roce, navíc s dlouhodobou tradicí (tzv. Píšťský odpust).

I ze zjištění ministerstva vyplynulo, že 32 nocí se neodchyluje od „běžné praxe“. Koncentrace výjimek do období léta je přirozeným důsledkem vhodných podmínek pro venkovní akce právě v letních měsících. Referenčním rámcem pro posouzení splnění podmínky výjimečnosti však nemůže být pouze období letního času či pouze období víkendů, neboť nic takového zákonodárce nepředvídá.

Ústavní soud shledal, že napadená vyhláška obstála i ve třetím kroku testu. Co se týče rozporu s obecnými ústavními principy (např. omezení základních práv pouze za podmínek stanovených ústavním pořádkem, určitost a bezrozpornost právní regulace, zákaz diskriminace či zákaz pravé retroaktivity), navrhovatel v tomto ohledu žádné pochybení nenamítal. Ani Ústavní soud neshledal, že by napadená vyhláška odporovala obecným ústavním principům. Obec nezneužila ani zákonem svěřenou pravomoc, když zjevně sledovala legitimní účel, který je zákonem předvídan a naplnila jím své ústavně zaručené právo na samosprávu podle čl. 8 Ústavy: konkrétně rozvoj kulturního a společenského života v obci – tj. účel, pro který je primárně možnost stanovit výjimku z nočního klidu určena. Tento účel ostatně nepopíral ani navrhovatel, pouze považuje samotný počet výjimek, sledujících daný účel, za již neakceptovatelný, v čemž vidí zneužití stanovené pravomoci. S argumentem samotného počtu výjimek se Ústavní soud vypořádal v rámci předchozího kroku testu a jiný důvod pro možné zneužití pravomoci Ústavní soud neshledal.

Napadená vyhláška obstála i ve čtvrtém kroku testu, neboť vyhlášku nelze považovat za zjevně nerozumnou, resp. optikou rozhodovací praxe Ústavního soudu za absurdní. Ústavní soud uzavřel, že vymezením jednotlivých výjimek z doby nočního klidu obec při znalosti místních poměrů a při zohlednění místních podmínek realizovala svoje ústavně zaručené právo na samosprávu.

Soudkyní zpravodajkou v dané věci byla Daniela Zemanová. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

II.ÚS 527/23

30. 5. 2024

Vyhověno

Zamítnuto

Svatoň Jan

Nesplnění povinnosti státu účinně vyšetřit tvrzení oběti sexuálního jednání (sundání kondomu bez souhlasu)

V situacích potenciálně závažných tvrzení oběti sexuálního jednání bez souhlasu, která však nejsou zcela srozumitelná nebo konkrétní, je žádoucím postupem, že vyslychající poskytne prostřednictvím nenávodných otázek či výzev vypovídající osobě možnost upřesnit své tvrzení tak, aby si mohl udělat o popisovaném skutkovém ději jasnou představu v částech relevantních pro trestní řízení. Teprve z ní je možné tvrzení oběti právně posoudit a zvolit další procesní postup.

Trpí-li popis posuzovaného jednání deficitem neurčitosti v takové míře, že nedává možnost učinit si o průběhu popisovaného jednání (zde konkrétně pohlavního styku) jasnou představu, dojde k porušení práva oběti na účinné vyšetřování podle čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 30. 5. 2024 konstatoval II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatelek 1) K. B., 2) K. B., 3) V. N., 4) T. P., 5) L. R., že vyrozuměním Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 14. 12. 2022 č. j. 3 KZN 1106/2022-25, usnesením Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 3 ze dne 29. 8. 2022 č. j. 2 ZN 1204/2022-17, a usnesením Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha III, Odboru obecné kriminality, ze dne 17. 5. 2022 č. j. KRPA-114169-1/TČ-2022-001373, byla porušena ústavní práva 4. stěžovatelky vyplývající z čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 36 odst. 1 Listiny. Vyrozumění Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 14. 12. 2022 č. j. 3 KZN 1106/2022-25, a usnesení Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 3 ze dne 29. 8. 2022 č. j. 2 ZN 1204/2022-17 v části týkající se 4. stěžovatelky Ústavní soud zrušil. Ve zbytku ústavní stížnost zamítl.

Narativní část

Na Ústavní soud se obrátilo pět obětí sexuálního jednání bez souhlasu. Mezi stěžovatelkami a orgány činnými v trestním řízení (OČTŘ) bylo sporné, zda jednání podezřelého naplnilo skutkovou podstatu znásilnění podle trestních předpisů.

Napadená rozhodnutí souvisí s trestním řízením vedeným proti bývalému radnímu a poslanci Parlamentu České republiky pro podezření, že se mezi roky 2015 až 2020 alespoň pokusil znásilnit přinejmenším devět žen. K zahájení trestního řízení došlo poté, co informace o chování podezřelého a výpovědi domnělých obětí zveřejnilo několik médií.

Po prověřování policie zahájila trestní stíhání podezřelého pro tři dílčí skutky týkající se jiných obětí, kterými podezřelý dle hodnocení policie naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu znásilnění. Za spáchání těchto skutků soudy podezřelého nakonec pravomocně odsoudily.

Dalších pět stěžovatelek následně OČTŘ popsalo jednotlivé útoky, které považují za trestné. První stěžovatelka se ocitla s podezřelým na pokoji, ten vzal noční stolek a přitlačil ho ke dveřím. Bála se a byla v paralýze, sex nechtěla. Když k němu došlo, byla zcela nehybná a neschopna se bránit. Druhé stěžovatelce podezřelý nabídl možnost se u něj v bytě (kde byla i s kamarádkou) osprchovat, čehož bez jiného úmyslu využila. Podezřelý za ní vlezl nahý do sprchy s nasazeným kondomem. Stěžovatelka pohlavní styk s ním minimálně třikrát výslovně odmítla. Sprchu opustit nemohla, podezřelý stál ve dveřích, pak ji chytil oběma rukama a vsunul do ní přirození. Ohradila se, následně jeho jednání strpěla. Nehýbala se, nechtěla jít do fyzického konfliktu.

Třetí stěžovatelka se s podezřelým setkala ve vlaku. Během cesty se začali bavit, podezřelý ji začal osahávat na vnitřní straně stehna a vznášel sexuální návrhy, které odmítla. Přesto sahal na stehna a pokračoval k intimním partím. Druhý den měla od jeho dotyků na stehně modřiny. Čtvrtá stěžovatelka měla s podezřelým poměr. Vždy trvala na použití kondomu, avšak podezřelý si jej během posledního styku sundal bez jejího vědomí. Na její námitku reagoval, že už je to jedno a pokračoval v souloži. Byla v šoku a nebránila se. Pátá stěžovatelka uvedla, že jej pozvala domů s výslovným upozorněním, že nejde o pozvánku k sexu. Po ulehnutí do postele na ni začal sahat a přemlouvat ji ke styku. Stěžovatelka jej odstrkovala, nicméně nátlak trval tak dlouho, až podlehla.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Policie rozhodla o vyloučení případu pěti stěžovatelek z rozsáhlé trestní kauzy k samostatnému řízení a poté trestní kauzy stěžovatelek odložila s tím, že nejde o podezření z trestného činu. Chování podezřelého označila za sexuálně predátorské, které však svojí intenzitou, provedením nebo dalšími okolnostmi nenaplnilo zákonem požadované znaky skutkové podstaty žádného trestného činu (ani znásilnění), a to ani ve stadiu pokusu. Proto věc odložila. Stížnost stěžovatelek proti usnesení policejního orgánu obvodní státní zastupitelství zamítlo. Rovněž podnět stěžovatelek k výkonu dohledu městské státní zastupitelství odložilo pro nedůvodnost. Stěžovatelky se obrátily na Ústavní soud.

Odůvodnění rozhodnutí

Principy moderního státu vylučují jakoukoliv právní možnost trestní nepostižitelnosti závažného porušování lidských práv. Pasivitu při postihu porušování lidských práv je nutné chápat jako zvláštní formu absence respektu k lidským právům jako takovým. Bez odpovídající trestněprávní ochrany a viditelného postihu pachatelů nelze ochranu lidských práv považovat za dostatečnou. Státní moc, která takové jednání důsledně nepostihuje, vytváří dojem o jeho beztrestnosti a tím přispívá k celospolečenskému snižování úcty k lidským právům i jejich budoucímu ohrožení. Účinné potírání tohoto druhu kriminality je zároveň nutně závislé na podobě norem procesního práva. Ty má zákonodárce povinnost konstruovat nejen tak, aby byl postih závažného porušování lidských práv reálně dosažitelný, nýbrž aby rovněž nedocházelo k druhotné újmě potenciálních obětí, především zvláště zranitelných.

V řízení o ústavní stížnosti se tvrzené oběti závažného jednání porušujícího lidská práva mohou domáhat konstatování porušení práv a zrušení rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, která neoprávněně zasáhla do jejich 1. práva na účinné vyšetřování, 2. práva na postup státních orgánů, který oběti nepůsobí nadbytečnou sekundární viktimizaci, 3. práva na poskytnutí ochrany skrze ústavně konformní výklad právních předpisů, 4. práva na hodnocení skutkového stavu bez extrémního rozporu mezi obsahem důkazů a hodnotícím závěrem a 5. přiměřených participačních procesních práv.

Ústavní soud se jednotlivými případy stěžovatelek zabýval odděleně a u každé z nich samostatně posoudil okolnosti případu. Nepřisvědčil názoru stěžovatelek, že z Listiny vyplývá povinnost státního zastupitelství zahájit trestní stíhání a následně podat k soudu obžalobu ve sporných případech. Ačkoliv je to pouze soud, který může rozhodovat o vině a trestu pachatele trestné činnosti, není v rozporu s ústavním pořádkem, odloží-li orgán státního zastupitelství trestní věc týkající se tzv. hájitelných tvrzení oběti.

Ústavní pořádek nebrání pravomoci orgánů státního zastupitelství činit vlastní hmotněprávní a skutkové závěry, a tím „zvažovat hraniční jevy“ i posuzovat materiální naplnění znaků trestných činů. Z ústavněprávního hlediska jsou relevantní důvody, proč není v trestním řízení pokračováno podle tvrzených práv poškozených, nikoliv povaha orgánu, který je k takovému postupu podle zákona kompetentní. Při posouzení důkazně „hraničních“ případů zároveň existuje diskrece OČTŘ ohledně volby dalšího procesního postupu.

Z ústavního pořádku a judikatury ESLP vyplývá jednoznačná povinnost státu trestat a potírat všechny druhy sexuálního jednání včetně takového, jemuž se oběť fyzicky nebránila. Ústavní soud sexuální násilí chápe jako úmyslný a vážný zásah do fyzické a duševní integrity oběti. Podstatné podle Ústavního soudu je, aby ČR v obecné rovině umožnila trestní postih každého druhu nekonsenzuálního sexuálního jednání, kterým pachatel úmyslně a vážně zasahuje do fyzické nebo duševní integrity oběti. Touto optikou je třeba vykládat i skutkovou podstatu znásilnění zakotvenou v § 185 trestního zákoníku.

Z hlediska ochrany práv obětí není možné, aby OČTŘ interpretovaly podmínky trestní odpovědnosti za závažné porušování lidských práv přehnaně zužujícím způsobem ve prospěch domnělých pachatelů. Zároveň nelze trestní odpovědnost pachatele podmiňovat skutečnostmi, které trestní předpisy neuvádí. Oběti mají právo na účinné vyšetřování, vznesou-li tzv. hájitelné tvrzení, tedy tvrzení, které svým obsahem naznačuje, že došlo k trestnému činu. Úkolem státu je potírat porušování základních práv nejen ze strany státu samotného, ale i ze strany jednotlivců na jeho území.

V případě první stěžovatelky státní zastupitelství za násilí nepovažovalo přisunutí stolku ke dveřím. Z popisu situace stěžovatelkou nebylo možné dovodit, zda se nacházela ve stavu bezbrannosti. Trestní stíhání však musí být podloženo důkazy určité „kvality“, kterých se k vyjasnění nynější důkazní nouze nedostalo. V případě druhé stěžovatelky z provedených důkazů podle policie nešlo učinit jednoznačný závěr, jak mohl chování stěžovatelky hodnotit podezřelý. Pohlavní styk ukončil ve chvíli, kdy pochopil, že je stěžovatelce nepřijemný. Ani policie, ani státní zastupitelství neuzavřely své vyšetřování tím, že stěžovatelka lže. Ponižující jednání podezřelého však podle nich nenaplnilo znaky znásilnění. Popsané jednání třetí stěžovatelkou policie vzala za prokázané (např. včetně fotek modřin či ruky podezřelého mezi stehny stěžovatelky), podle ní však nešlo ani o spáchání znásilnění, ani jeho pokusu. Mělo spíše povahu obtěžujícího přesvědčování a nátlaku na poškozenou, naplnilo však znaky přestupku, který byl ovšem již promlčen.

V případě čtvrté stěžovatelky shledal Ústavní soud stížnost důvodnou. V průběhu konsenzuálního styku si podezřelý bez jejího vědomí sundal kondom a po projeveném nesouhlasu z její strany styk přesto dokončil. Podle policejního orgánu sundáním kondomu bez souhlasu podezřelý nenaplnil znaky skutkové podstaty trestného činu, s čímž se státní zastupitelství ztotožnilo. Ústavní soud takto kategorický a neodůvodněný závěr o netrestnosti jednání odmítl. Nenašel rozumný důvod, kvůli kterému by vyslovení souhlasu s určitou sexuální aktivitou mělo vylučovat trestní odpovědnost pachatele, který oběť donutí (užitím násilí nebo využitím bezbrannosti) k sexuální aktivitě podstatně odlišné. Vnucení potenciálně riskantní aktivity, jejíž vyloučení bylo podmínkou pohlavního styku, přitom může mít zásadní vliv na psychické prožívání celé události včetně pocitu fyzického ohrožení, a tím zasahovat do duševní integrity dotčené osoby.

Ústavní soud dále OČTŘ vytkl, že ponechaly tvrzení stěžovatelky značně neurčitě. Dále se jí nedoptávaly a nic bližšího k sexuálnímu násilí nezjišťovaly. Její vysvětlení ani řádně nezaznamenaly. Policejní orgán se nepokusil zajistit elektronickou komunikaci, v níž stěžovatelka podezřelého konfrontovala s jeho chováním a požadovala omluvu. Nepokusil se ani vyslechnout tehdejší partnerku podezřelého, která o jednání podezřelého měla vědět. Ústavní soud tak vycházel pouze ze zachyceného stěžovatelčina vyjádření v protokolu o podání vysvětlení, z něhož si však neučinil jasnou představu o průběhu popisovaného styku.

Vyslýchající měl poskytnout prostřednictvím nenávodných otázek či výzev vypovídající osobě možnost upřesnit svá tvrzení tak, aby si mohl udělat o popisovaném skutkovém ději co nejjasnější představu, což neučinil. Tomu také odpovídal zcela neurčitý popis pohlavního styku v usnesení o odložení věci. Tím se situace čtvrté stěžovatelky odlišuje od předchozích, neboť neurčitost tvrzení první stěžovatelky bylo možné připsat deficitům její paměti a tvrzení druhé a třetí stěžovatelky byla vyhodnocena jako určitá alespoň v takové míře, aby OČTŘ mohly vyřešit otázku naplnění podmínek trestní odpovědnosti podezřelého. Pokud však popis posuzovaného jednání trpí neurčitostí v takové míře jako v případě čtvrté stěžovatelky, je dle Ústavního soudu nutné shledat nesplnění povinnosti účinného vyšetřování, neboť není ani zřejmé, jaké jednání se vyšetřovalo.

Ústavní soud shledal porušení práva na účinné vyšetřování čtvrté stěžovatelky dle článku 3 Úmluvy (zákaz nelidského a ponižujícího zacházení), proto v této části ústavní stížnosti vyhověl a rozhodnutí dozorového a dohledového státního zastupitelství zrušil.

Výsledné právní a skutkové posouzení předmětného jednání, stejně jako volba odpovídající procesní a hmotněprávní reakce na něj, je v rukou orgánů činných v trestním řízení. V případě ostatních čtyř stěžovatelek neshledal, že by zásah do jejich ústavních práv dosahoval intenzity porušení. Vůči nim proto ústavní stížnost zamítl. Povaha institutu odložení trestní věci však nebrání novému procesnímu vývoji.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Jan Svatoň. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

IV.ÚS 30/24

22. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro nepříslušnost

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Kühn Zdeněk

Kompenzace průtahů v trestním řízení zmírněním trestu

Trestní soudy jsou povinny kompenzovat porušení práva na přiměřenou délku trestního řízení především prostředky trestního práva (např. snížením výměry trestu odnětí svobody, mírnějším druhem trestu apod.). Zmírnění trestu musí v takovém případě učinit výslovným a měřitelným způsobem ve vztahu ke konkrétnímu trestu, který by obviněnému byl vyměřen, pokud by nedošlo k průtahům v řízení. Pokud tak nepostupují, porušují právo obviněného na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod a jeho právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele J. L. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 22. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Nejvyššího soudu č. j. 5 Tdo 519/2021-22276 ze dne 14. 6. 2023 v části, ve které Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatele, a rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 To 66/2018 ze dne 9. 4. 2019 v části výroku II, ve které se stěžovatel odsuzuje k trestu odnětí svobody ve výměře čtyř roků a pro výkon tohoto trestu se zařazuje do věznice s ostrahou, a v části, ve které Vrchní soud v Praze zamítl stěžovatelovo odvolání proti trestu zákazu činnosti. Ústavní soud shledal rozpor s čl. 36 odst. 1, čl. 36 odst. 3 a čl. 38 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Ve zbývajících částech Ústavní soud odmítl ústavní stížnost dílem pro nepříslušnost a dílem pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

V letech 1997 až 2000 stěžovatel spolu s dalšími obviněnými způsobil zhruba třem tisícovkám drobných investorů škodu v celkové výši zhruba 149 mil. Kč. V kauze měl stěžovatel vedoucí úlohu. Společně se dvěma spoluobviněnými nabízel investiční služby, které měly za cíl vyvést investované finanční prostředky. Místo řádné správy investic obvinění výnosné akcie z doby kupónové privatizace úmyslně rozprodali, zisky z prodeje vyvedli ven a místo nich nakoupili cenné papíry bez jakékoli hodnoty.

Městský soud odsoudil stěžovatele nejprve k trestu odnětí svobody v délce 6 let a trestu zákazu činnosti v délce 5 let. Vrchní soud první odsuzující rozsudek zrušil. Městský soud poté druhým rozsudkem ve věci uznal znovu stěžovatele vinným trestným činem podvodu a uložil mu trest odnětí svobody na samotné dolní hranici z důvodu dlouhého trestního řízení. Trest zákazu činnosti zůstal stejný. Stěžovatel se proti druhému odsuzujícímu

rozsudku odvolal. Vrchní soud mu vyhověl jen částečně. Výrok o vině shledal jako správný, výrok o trestu změnil tak, že původní výši trestu odnětí svobody mimořádně snížil pod dolní hranici trestní sazby na čtyři roky. Dovolání stěžovatele Nejvyšší soud odmítl.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Mezi stěžovatelem, trestními soudy, i mezi trestními soudy navzájem, byla sporná již samotná délka trestního řízení. Podle Nejvyššího soudu trestní řízení trvalo 13 let, od jeho formálního zahájení sdělením trestního obvinění v roce 2006 do jeho pravomocného skončení rozsudkem vrchního soudu v roce 2019. Naopak podle vrchního soudu bylo trestní stíhání vedeno po dobu téměř 20 roků. Podle stěžovatele je třeba počátek trestního stíhání datovat až do září 2001, kdy byl vzat do vazby.

Ústavní soud stěžovateli přisvědčil. Trestní řízení ve smyslu Úmluvy skutečně počalo běžet již vzetím stěžovatele do vazby v září 2001. Obvinění, od kterého se počítá celková doba trestního řízení, má v Úmluvě autonomní význam, který nelze ztotožňovat s vnitrostátními termíny trestního práva. Podle Úmluvy počátek řízení sahá dále než ke „sdělení obvinění“ podle trestního řádu. Také konec trestního řízení nelze ztotožňovat s právní mocí trestního rozhodnutí odvolacího soudu. Do doby trvání trestního řízení je třeba započítat i řízení před Nejvyšším soudem a Ústavním soudem. Podle Ústavního soudu tak doba trestního řízení zabrala téměř 18 let do vydání pravomocného rozsudku (a 22 let do konečného rozhodnutí Nejvyššího soudu). Taková délka trvání trestního řízení je již sama o sobě jasným porušením práva na projednání věci bez zbytečných průtahů dle čl. 38 odst. 2 Listiny. Ač šlo o komplikovanou kauzu trestné činnosti po pádu komunistického režimu, byl to stát a nikoliv stěžovatel, kdo k průtahům přispěl. Doba, ve které se účastníkovi řízení dostane konečného rozhodnutí, je přitom pro

celkovou spravedlnost řízení podstatná. Čím je řízení delší, tím více se oslabuje důvěryhodnost státní moci a moci soudní v očích účastníků řízení i veřejnosti.

Na průtahy v řízení má navazovat zmírnění trestu. Jde o prostředek kompenzace porušení práva na přiměřenou délku řízení, přičemž zmírnění trestu ze strany soudů musí být výslovné a měřitelné. Kompenzace ve formě snížení či jiného zmírnění trestu nemůže být poskytována abstraktně ve vztahu k horní hranici trestní sazby, ale konkrétně ve vztahu k trestu, který by byl stěžovateli vyměřen, kdyby k neústavním průtahům nedošlo. Jen tak může být kompenzace skutečně měřitelná a přezkoumatelná. V rozhodnutí vrchního soudu měřitelné úvahy o zmírnění trestu chybí. Městský soud sice uvedl, že uložený trest je kratší o čtvrtinu, ovšem bez podrobnější analýzy celého trestního řízení. K úvaze trestních soudů Ústavní soud uvedl, že byť v obecné rovině nelze říci, jaká výše kompenzace je přiměřená, zkrácení trestu o pouhé 2 roky a 8 měsíců (z 6 let a 8 měsíců na výsledné 4 roky odnětí svobody) za řízení vedené 20 let je již na první pohled zcela zjevně nepřiměřené a ústavně nepřijatelné. Ústavní soud dokonce zvažoval, zda v případě stěžovatele nejsou dány mimořádné okolnosti, které by svědčily pro rozhodnutí o zastavení trestního stíhání či upuštění od potrestání z důvodu neústavních průtahů. Takové mimořádné okolnosti však v tomto případě neshledal.

Ústavní soud konstatoval, že Nejvyšší soud a vrchní soud výše uvedeným postupem porušily právo stěžovatele na projednání věci bez zbytečných průtahů zaručené v čl. 38 odst. 2 Listiny, právo na projednání věci v přiměřené lhůtě zaručené v čl. 6 odst. 1 Úmluvy, právo na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 a 3 Listiny a právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Napadená rozhodnutí proto ve výše uvedených částech zrušil.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Zdeněk Kühn. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV.ÚS 400/24

15. 5. 2024

Vyhověno

Kühn Zdeněk

Princip kontradiktornosti řízení v řízení o návrhu na povolení obnovy trestního řízení

V případě, že trestní soudy neumožní obviněnému vyjádřit se k argumentům státního zástupce v řízení o návrhu na povolení obnovy řízení, porušují zásadu kontradiktornosti řízení a právo obviněného na soudní ochranu, zásadu rovnosti účastníků řízení a právo vyjádřit se k věci podle čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele J. P. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 15. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. listopadu 2023 č. j. 9 To 388/2023-43 pro rozpor s čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Obvodní soud pro Prahu 1 odsoudil stěžovatele za přečin zneužití pravomoci úřední osoby a přečin neoprávněného přístupu k počítačovému systému. Stěžovatel následně podal návrh na povolení obnovy řízení na základě nových zjištění plynoucích z rozhodnutí Nejvyššího soudu, který označil příkaz k odposlechu v jeho trestní věci za nezákonný. Obvodní soud obnovu řízení povolil, státní zástupce podal proti tomuto rozhodnutí stížnost. Městský soud v Praze rozhodl o stížnosti v neveřejném zasedání, rozhodnutí obvodního soudu zrušil a návrh na povolení obnovy řízení zamítl. Stěžovateli neumožnil se ke stížnosti státního zástupce vyjádřit, přičemž se ztotožnil s argumentací státního zástupce obsažené ve stížnosti.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud přezkoumal procesní postup soudů a shledal, že tím, že stížnostní soud nezaslal stížnost státního zástupce stěžovateli a projednal stížnost v neveřejném zasedání bez slyšení stěžovatele, porušil zásadu kontradiktornosti řízení. Tato zásada vyžaduje, aby účastník řízení měl možnost seznámit se s podáním protistrany a vyjádřit se k němu, což se v tomto případě nestalo.

Ústavní soud si vědom toho, že postavení obviněného a státního zástupce je odlišné od postavení účastníků civilního sporu, nicméně i v trestním řízení je třeba respektovat procesní rovnost účastníků řízení. Judikatura Ústavního soudu zdůrazňuje ústavní rozměr práva obviněného (odsouzeného) na vyjádření se ke stížnosti státního zástupce v trestním řízení, obzvlášť v situacích, kdy se nekonalo veřejné zasedání. Tyto zásady se vztáhnou i na řízení o povolení obnovy řízení. Jen tak

lze vnímat proces jako férový. Stěžovatel neměl možnost vyjádřit se k podrobné argumentaci státního zástupce obsažené v jeho stížnosti, ze které stížnostní soud vycházel; poprvé ji mohl uplatnit až před Ústavním soudem. Výše uvedeným postupem stížnostní soud porušil právo stěžovatele na soudní ochranu, zásadu rovnosti účastníků řízení a právo vyjádřit se k věci zaručená v čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 1 Listiny. Proto Ústavní soud napadené rozhodnutí zrušil. Přitom nepředjímá, zda je důvodná argumentace stěžovatele k podstatě kauzy, tedy zda existují důvody pro obnovu řízení. Věcí se musí opět zabývat městský soud poté, co dá stěžovateli prostor k reakci na argumenty obsažené ve stížnosti státního zástupce.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Zdeněk Kühn. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

I.ÚS 3394/23

7. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Šimíček Vojtěch

Rozhodování o náhradě nákladů řízení ve sporech o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu

Pokud žalobce v řízení o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu prokáže základ svého nároku a obecný soud přizná žalobci nižší přiměřené zadostiučinění, než jakého se domáhal, má obecný soud při rozhodování o náhradě nákladů řízení zpravidla uplatnit § 142 odst. 3 o. s. ř., který umožňuje i částečně úspěšnému žalobci přiznat náhradu nákladů řízení v plném rozsahu. Rozhodne-li obecný soud o náhradě nákladů řízení podle § 142 odst. 2 o. s. ř., aniž by bylo patrné, proč se odklonil od judikatury Ústavního soudu a nepoužil § 142 odst. 3 ve spojení s § 136 o. s. ř., porušuje právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele Daniela Stiblíka zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 7. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy výrok III rozsudku č. j. 30 Co 412/2022-159 ze dne 17. ledna 2023 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny. Ve zbytku odmítl ústavní stížnost pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Stěžovatel se žalobou domáhal po vedlejší účastnici České republiky – Ministerstvu dopravy zaplacení částky 150 000 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která mu měla vzniknout v důsledku nepřiměřené délky přestupkového řízení.

Obvodní soud napadeným rozsudkem konstatoval, že Magistrát hlavního města Prahy porušil zákon, když v řízení vedeném se stěžovatelem nevydal rozhodnutí v přiměřené lhůtě, žalovanou částku však stěžovateli nepřiznal. Vedlejší účastníci uložil povinnost zaplatit stěžovateli náhradu nákladů řízení. K odvolání stěžovatele i vedlejší účastnice městský soud rozsudek obvodního soudu částečně potvrdil, změnil jej pouze co do výše stěžovateli přiznaných nákladů řízení a žádnému z účastníků odvolacího řízení nepřiznal nárok na náhradu nákladů řízení. Následně dovolání stěžovatele i vedlejší účastnice Nejvyšší soud odmítl jako nepřipustné.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud se v projednávané věci zabýval otázkou náhrady nákladů odvolacího řízení. Poukázal na svou judikaturu, ze které vyplývá, že ve sporech o přiměřené zadostiučinění podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, je třeba rozlišovat mezi posuzováním samotné existence nemajetkové újmy způsobené při výkonu veřejné moci (základ nároku) a rozhodováním

o konkrétní výši přiměřeného zadostiučinění. Rozhodování o výši přiměřeného zadostiučinění, na rozdíl od posuzování existence újmy, obecně splňuje podmínky pro použití § 136 o. s. ř., tedy představuje úvahu soudu. Neexistuje totiž žádná exaktní metoda, jak stanovit přiměřenost zadostiučinění, respektive jeho výši. Proto platí, že prokáže-li žalobce ve sporu o přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu základ svého nároku, avšak obecný soud přizná žalobci nižší přiměřené zadostiučinění, než jakého se domáhal, má přesto při rozhodování o náhradě nákladů řízení zpravidla aplikovat § 142 odst. 3 o. s. ř., který v takovém případě umožňuje i částečně úspěšnému žalobci přiznat náhradu nákladů řízení v plném rozsahu.

V projednávané věci stěžovatel prokázal existenci nemajetkové újmy, a tedy i základ nároku. Obecné soudy zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu stěžovateli nepřiznaly, pouze konstatovaly porušení jeho práva. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení, v tomto případě odvolacího, je s ohledem na uvedenou judikaturu nutné vycházet ze skutečnosti, že stěžovatel byl plně úspěšný při prokázání základu nároku. Neúspěšný byl pouze při určení jeho výše, která závisela na úvaze soudu. Městský soud však rozhodl o náhradě nákladů řízení podle § 142 odst. 2 o. s. ř. a nepoužil § 142 odst. 3 ve spojení s § 136 o. s. ř. v souladu s judikaturou Ústavního soudu, aniž by vysvětlil, proč se od ní odklonil.

Ústavní soud uzavřel, že městský soud výrokem o náhradě nákladů odvolacího řízení porušil právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny. Ve zbývajících částech odmítl ústavní stížnost pro zjevnou neopodstatněnost.

Soudcem zpravodajem byl Vojtěch Šimíček. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV.ÚS 3377/23

28. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Odmítnuto pro nepříslušnost

Odmítnuto pro nepřípustnost

Křestánová Veronika

Kritéria odškodnění v případě nemajetkové újmy způsobené průtahy v řízení

Pokud obecné soudy nevyvrátí vznik nemajetkové újmy v řízení a účastníku nepřiměřeně dlouhého řízení neposkytnou zadostiučinění ani formou konstatování porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, porušují tím jeho právo na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem dle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele Františka Berky IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 28. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhodl, že rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 55 Co 362/2022-150 ze dne 11. ledna 2023 v části výroku I, kterou byl změněn výrok I rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 č. j. 14 C 356/2021-68 ze dne 8. června 2022, bylo tím, že Městský soud v Praze nekonstatoval porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, porušeno právo stěžovatele na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem podle čl. 36 odst. 3 Listiny. Ve zbytku Ústavní soud odmítl ústavní stížnost pro zjevnou neopodstatněnost, pro nepříslušnost a pro nepřípustnost.

Narativní část

Stěžovatel se v odškodňovacím řízení domáhal po vedlejší účastnici (Česká republika – Ministerstvo dopravy) peněžitého zadostiučinění ve výši 150 000 Kč za nemajetkovou újmu, která mu měla vzniknout nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce přestupkového řízení. Celková délka přestupkového řízení činila tři roky a jeden měsíc. Přestupku se měl stěžovatel dopustit tím, že provozoval taxislužbu vozidlem, které nebylo zapsáno v evidenci vozidel taxislužby (služba Uber). Magistrát stěžovatele uznal vinným ze spáchání přestupku a uložil mu pokutu ve výši 150 000 Kč. Ministerstvo dopravy k odvolání stěžovatele snížilo pokutu na částku 75 000 Kč.

Obvodní soud napadeným rozsudkem uložil vedlejší účastnici povinnost zaplatit stěžovateli částku 22 500 Kč s příslušenstvím, žalobu o uložení povinnosti vedlejší účastnice zaplatit stěžovateli částku 127 500 Kč s příslušenstvím zamítl. Obvodní soud považoval délku přestupkového řízení shodně za nepřiměřenou. Vzhledem k tomu, že při takovém nesprávném úředním postupu se vznik nemajetkové újmy presumuje, dovodil,

že stěžovateli vlivem nepřiměřené délky řízení vznikla nemajetková újma. Na základě odvolání stěžovatele i vedlejší účastnice městský soud napadeným rozsudkem rozsudek obvodního soudu ve vyhovujícím výroku změnil tak, že se žaloba o 22 500 Kč zamítá, v zamítavém výroku rozsudek potvrdil. Dovolání stěžovatele Nejvyšší soud napadeným usnesením odmítl jako nepřípustné. Stěžovatel namítá, že v řízení nebyl proveden žádný důkaz o tom, že by „měl jistotu“ zaplacení pokuty třetí osobou (společností Uber) a poukazuje na některá řízení, v nichž platil pokutu účastník sám či jeho příbuzný.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud odkázal na svou judikaturu, ve které řešil obdobné právní věci, obzvláště pak na nález sp. zn. IV. ÚS 2699/23.

Stejně jako ve zmíněném nálezu i v této věci městský soud založil své rozhodnutí zejména na skutečnosti, že stěžovatel nemohl být s ohledem na konkrétní okolnosti věci v nejistotě o tom, jak řízení dopadne, a proto nedošlo ke splnění podmínek § 13 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci. Městský soud při uvažování o vzniku nemajetkové újmy v obou posuzovaných věcech zdůraznil, že existuje mechanismus, v jehož rámci platforma Uber, prostřednictvím advokáta řidičů, platí za řidiče pokuty, které jsou jim uloženy ve správním řízení. Tato skutečnost, jak konstatoval Ústavní soud ve výše zmíněném nálezu, však nevyklučuje vznik nemajetkové újmy nepřiměřenou délkou řízení a domněnku vzniku újmy tedy nevyvrací. Ústavní soud v této souvislosti již dříve připomněl závěry nálezu sp. zn. I. ÚS 1536/11, ve kterém uvedl judikaturu ESLP vycházející z vyvratitelné domněnky, že nepřiměřená délka řízení znamená pro stěžovatele morální újmu a žádné důkazy v tomto ohledu v zásadě nevyžaduje. Je pak věcí státu, zda se na základě okolností konkrétního

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

případu pokusí danou domněnku vyvrátit, a pokud tak učiní, výsledné odůvodnění musí být dostatečné.

Ústavní soud připomněl, že obě věci nejsou stejné, avšak jsou ve výsledku srovnatelné, neboť okolnosti svědčící pro vyšší a nižší újmu se vyvažují a tyto skutečnosti konkrétně v nálezu vysvětlil.

Ústavní soud zdůraznil, že v přestupkovém řízení má institut zániku odpovědnosti a zastavení řízení z tohoto důvodu satisfakční funkci. Zánik odpovědnosti jako důvod pro zastavení přestupkového řízení lze považovat za svého druhu zákonem předvídanou formu upuštění od potrestání a reparaci nepřiměřené délky řízení přímo v samotném řízení. V projednávané věci nebyl vznik nemajetkové újmy nepřiměřeně dlouhým řízením vyvrácen a účastníkovi nepřiměřeně dlouhého přestupkového řízení se nedostalo žádného zadostiučinění, ani konstatováním porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě. Tím došlo k porušení práva stěžovatele na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem dle čl. 36 odst. 3 Listiny. Ústavní soud považoval za dostatečnou satisfakci své konstatování o porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, a proto napadená rozhodnutí nezrušil.

Soudkyní zpravodajkou byla Veronika Křesťanová. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

II.ÚS 2853/23

21. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro nepřípustnost

Lichovník Tomáš

Určování výše finanční náhrady za odňatý a nevydaný pozemek

Při určování výše finanční náhrady za odňaté a nevydané pozemky musí správní orgány i obecné soudy vycházet ze třech podmínek: 1. přiměřená a rozumná výše náhrady, 2. náhrada nemusí být nutně ekvivalentem aktuální tržní ceny, 3. výše náhrady musí naplňovat účel restitučního zákonodárství, tj. odčinění nebo zmírnění majetkových křivd tak, jako by tomu bylo při vydání věci. Ačkoli nemusí být finanční náhrada nezbytně ekvivalentem aktuální tržní ceny pozemku, musí příslušné orgány pro dodržení ústavněprávních požadavků poskytování náhrad zohlednit také růst cen nemovitostí jako specifického druhu věci a svou kalkulaci podrobně odůvodnit. Postup, který nebere dostatečně na zřetel tato kritéria, porušuje základní práva jednotlivců na ochranu vlastnictví a na soudní a jinou právní ochranu podle čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 21. 5. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatelek Ing. Jarmily Kukulkové, Mgr. Marie Stránské a Mgr. Marty Pazderové usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. srpna 2023 č. j. 28 Cdo 2031/2023-202 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Ve zbývajících částech odmítl ústavní stížnost pro nepřípustnost.

Narativní část

Stěžovatelky se žalobou u obecných soudů domáhaly po státu finanční náhrady za pozemky, které jim z objektivních důvodů nemohly být vydány v restituci. Stát jejich nárok uznal, spor se vedl pouze o výši příslušné finanční náhrady. Hodnotu náhrady obecné soudy v souladu se sjednávajícím rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2021 sp. zn. 28 Cdo 3772/2018 vypočítaly jako šestinásobek administrativních cen pozemků z roku 1991, když ve věci neshledaly žádné mimořádné okolnosti.

Stěžovatelky nesouhlasily s výší peněžní náhrady. Ačkoliv výpočet náhrady založený na koeficientu šestinásobku vycházel i z judikatury Ústavního soudu, byl dle jejich názoru nespravedlivý, neboť výsledné částky neodpovídaly tržním hodnotám pozemků. Formalizovanou metoda šestinásobku neměly soudy v řízení zahájeném před sjednávajícím rozsudkem Nejvyššího soudu aplikovat. Přestože použitý přístup k odškodňování umožňuje ve výjimečných případech náhradu navýšit nad šestinásobek administrativní ceny, soudy k tomuto kroku nepřistoupily.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud obdobně jako v nálezu sp. zn. IV. ÚS ze dne

23. 11. 2023 dospěl k závěru, že v řízení o peněžité náhradě za nevydané pozemky podle § 16 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, není ústavně souladný takový výklad, který zvyšuje ceny uvedené podle § 28a tohoto zákona ve vyhlášce č. 182/1988 Sb., ve znění vyhlášky č. 316/1990 Sb. (dále jen „vyhláška“) jen podle míry inflace běžného spotřebního zboží, a nezohledňuje růst cen nemovitostí.

Koeficient šestinásobku finanční náhrady určené podle vyhlášky je s ohledem na časový odstup od účinnosti zákona o půdě zásadně neústavně nízký a odporuje závazným právním závěrům obsaženým ustálené judikatuře Ústavního soudu (nález ze dne 12. 1. 2021 sp. zn. Pl. ÚS 21/19 a nález ze dne 15. 11. 2023 sp. zn. IV. ÚS 2827/22).

Z těchto nálezu plynou pro orgány veřejné moci tři závazné podmínky určování výše náhrady, která má být: 1. přiměřená a rozumná, 2. nemusí nutně dosahovat tržní ceny, 3. má odčinit nebo zmírnit majetkovou křivdu tak, jako by tomu bylo při vydání věci. Šestinásobné zvýšení cen určených podle výše označené vyhlášky těmto kritériím nedostojí, neboť nezohledňuje míru růstu cen nemovitostí, nýbrž jen tzv. běžného spotřebního koše. Ačkoli nemusejí být náhrady nezbytně ekvivalentem aktuálních tržních cen pozemků, musejí příslušné orgány pro dodržení i dalších právě uvedených ústavněprávních požadavků poskytování náhrad zohlednit také růst cen nemovitostí jako specifického druhu věci a svou kalkulaci podrobně odůvodnit.

Stěžovatelky již od vydání prvostupňového rozhodnutí setrvale namítaly nízkou výši stanovené náhrady za nevydané pozemky a poukazyvaly na nesprávnost konstrukce koeficientu šestinásobku.

Shodné argumentaci Ústavní soud v obdobné věci v nálezu sp. zn. IV. ÚS 2827/22 přisvědčil. Není rozhodné, že se tak stalo až po ukončení řízení před obecnými soudy v aktuální věci, potažmo dokonce po podání posuzované ústavní stížnosti.

Z výše uvedených důvodů Nejvyšší soud napadeným usnesením porušil ústavně zaručená práva stěžovatelek na ochranu vlastnictví a na soudní ochranu. Ústavní soud proto stížnosti vyhověl a rozhodnutí zrušil. Ústavní stížnost proti rozsudkům nalézacího a odvolacího soudu odmítl pro nepřípustnost.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Tomáš Lichovník. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

IV.ÚS 2618/23

7. 5. 2024

Vyhověno

Křestánová Veronika

Povinnost NSS postoupit věc k rozhodnutí rozšířenému senátu

Pokud Nejvyšší správní soud při rozhodování dospěje k právnímu názoru, který je odlišný od dřívějšího právního názoru vyjádřeného v jeho rozhodnutí, musí podle § 17 odst. 1 soudního řádu správního postoupit věc k rozhodnutí rozšířenému senátu. Neučiní-li tak a ve věci sám rozhodne, zatíží řízení vadou nesprávně obsazeného soudu, čímž porušuje právo účastníka řízení na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele Dominika Štumpera zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 7. května 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 131/2021-86 ze dne 26. července 2023 pro rozpor s čl. 36 odst. 2 a čl. 38 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Ve věci jde o přestupek, kterého se měl dopustit stěžovatel jako provozovatel vozidla tím, že nezajistil, aby při užití vozidla řidič dodržoval povinnosti a pravidla provozu na pozemních komunikacích, neboť blíže neurčený řidič měl v tomto vozidle překročit povolenou rychlost. V souvislosti s popsanou jízdou správní orgány vedly i další přestupkové řízení přímo proti stěžovateli jako řidiči. Stěžovatel v přestupkovém řízení s ním coby řidičem udělil plnou moc fyzické osobě. Ještě dříve v přípisě městskému úřadu však mj. uvedl, že zmocňuje k zastupování v případném řízení o přestupku provozovatele vozidla obchodní společnost.

V řízení o přestupku provozovatele vozidla zasílal správní orgán písemnosti pouze stěžovateli a jeho zmocněnci – fyzické osobě. Městský úřad uznal stěžovatele vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla. Krajský úřad napadené rozhodnutí potvrdil. Správní žalobu proti tomuto rozhodnutí krajský soud zamítl. Neshledal důvodnou námitku, že správní orgány jednaly s fyzickou osobou jako s osobou, která byla stěžovatelovým zmocněncem, ač jím podle stěžovatele nebyla.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Kasační stížnost Nejvyšší správní soud zamítl. Neztotožnil se sice s názorem krajského soudu, že fyzická osoba zastupovala stěžovatele také v řízení o přestupku provozovatele vozidla, ale k tvrzenému zastoupení stěžovatele obchodní společností uzavřel, že existenci takového zastoupení stěžovatel neprokázal předložením plné moci. Ve zmíněném přípisu podle Nejvyššího správního soudu stěžovatel pouze vyjádřil vůli nechat se společností zastupovat v řízení o přestupku provozovate-

le vozidla a nepředložil odpovídající plnou moc. Stěžovatel namítal, že Nejvyšší správní soud již posuzoval identickou situaci písemného udělení zmocnění při podání vysvětlení v rozsudku č. j. 7 As 75/2014-27 ze dne 27. listopadu 2014 a tehdy uzavřel, že správní řád soudní nestanoví povinnost předložit písemnou plnou moc na listině nadepsané jako „plná moc“ a obsahující jak zmocňující projev vůle zmocnitele, tak i akceptační projev zmocněnce. Nejvyšší správní soud proto dle stěžovatele rozhodl v rozporu se svou předchozí judikaturou, aniž by věc předložil rozšířenému senátu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud se nejprve obecně věnoval právu na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny a konkrétně povinnosti senátu vrcholného soudu předložit věc jinému, zákonem předvídanému rozhodovacímu tělesu v případě, že dospěje k odlišnému právnímu názoru, než který soud doposud zastával.

Ústavní soud se zabýval rozhodnutím Nejvyššího správního soudu, na které odkázal stěžovatel. Z toho jednoznačně plyne, že plná moc je jednostranným prohlášením zmocnitele především o rozsahu zmocnění a osobě, která byla zmocněna. Dokládá, že se účastník správního řízení dohodl na svém zastoupení se zmocněncem, a že mezi zmocněncem a zmocnitelem byla o tomto zastoupení uzavřena smlouva, ať již ústní nebo písemná.

Druhý senát Nejvyššího správního soudu si byl vědom, že stěžovatel podal ústavní stížnost v projednávané věci, proto postoupil obdobnou věc (sp. zn. 2 As 103/2023) rozšířenému senátu právě pro rozpor napadeného rozsudku s dosavadní soudní praxí. Ústavní soud vyčkal na rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu. Ten rozhodl rozsudkem č. j. 2 As 103/2023-47 ze dne 26. března 2024 a uzavřel, že plná moc podle § 33 odst. 1 věty druhé soudního řádu správního nemusí být vyhotovena na samostatné listině a ani nemusí být přijata či podepsána zmocněncem. Jak druhý senát, tak rozšířený senát jasně poukázaly, že v napadeném

rozsudku existuje odklon od již formulovaných právních závěrů. Třetí senát Nejvyššího správního soudu, který měl jiný právní názor než ostatní senáty a kladl na obsah i podobu plné moci přísnější požadavky, byl tudíž v posuzované věci povinen aplikovat § 17 odst. 1 soudního řádu správního, řízení přerušit a věc předložit rozšířenému senátu.

Ústavní soud se ztotožnil se závěry judikatury NSS a rozhodnutím rozšířeného senátu ohledně požadavků na podobu a obsah plné moci. Z obsahu nesmí být pochyb o tom, kdo byl zmocněn, kdo zmocnění udělil, k jakému řízení se zmocnění vztahuje či v jakém rozsahu se zmocnění uděluje. Další náležitosti jako např. označení „plná moc“, akceptace zmocněncem či požadavek, aby bylo zmocnění na samostatné listině, tedy například ne jen jako součást přípisu/podání, správní řád nevyžaduje.

Nejvyšší správní soud tím, že v dané věci nepředložil věc rozšířenému senátu a rozhodl sám, uplatnil státní moc v rozporu s čl. 38 odst. 1 Listiny ve spojení s čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny. Řízení tak zatížil vadou nesprávně obsazeného soudu, což v rovině ústavněprávní představuje porušení ústavního práva na zákonného soudce a představuje zásah i do práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 2 Listiny. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud napadené rozhodnutí zrušil.

Soudkyní zpravodajkou v dané věci byla Veronika Křestánová. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

II.ÚS 390/23

7. 5. 2024

Vyhověno

Lichovník Tomáš

Nevypořádání se s námitkami účastníka řízení Nejvyšším soudem v dovolání

Obecné soudy se musí vypořádat se se vším, co v průběhu řízení vyšlo najevo a co účastníci řízení tvrdí, má-li to vztah k projednávané věci. Pokud této povinnosti nedostojí, má to za následek vadu řízení, promítající se jako zásah do ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a do práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 7. 5. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele Milana Šišmy usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. listopadu 2022 č. j. 30 Cdo 152/2022-95 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatel se žalobou domáhal po Ministerstvu dopravy náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím městského úřadu, jímž tento úřad schválil technickou způsobilost vozidla zakoupeného stěžovatelem v roce 2010. V roce 2016 městský úřad řízení obnovil, neboť technickou způsobilost schválila úřední osoba v souvislosti s trestnou činností. Následně řízení zastavil. Stěžovatelovo odvolání krajský úřad zamítl. Usnesením ze dne 1. 2. 2019 městský úřad zrušil zápis vozidla do registru vozidel.

V žalobě stěžovatel namítal, že škoda vznikla v důsledku pochybení orgánu veřejné moci v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím, jelikož zrušením a následným výmazem vozidla z registru přišel o možnost vozidlo užívat. Tím mu vznikla škoda v zůstatkové hodnotě vozidla. Kdyby nebylo nezákonného rozhodnutí, vozidlo by nikdy nezakoupil. Obecné soudy stěžovateli nárok na náhradu škody nepřiznaly, neboť stát odpovídá pouze za škodu vzniklou následkem nezákonného rozhodnutí, nikoliv následkem jeho zrušení. Nezákonným rozhodnutím přitom stěžovateli žádná újma nevznikla, protože díky němu vozidlo devět let provozoval.

Stěžovatel v ústavní stížnosti především namítal, že Nejvyšší soud se nevypořádal s argumentací obsaženou v dovolání.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Stěžovatel v dovolání namítal, že soudy nesprávně vymezily skutkové okolnosti, mezi nimiž měly zjišťovat příčinnou souvislost, v důsledku čehož nesprávně aplikovaly právní závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2002 sp. zn. 25 Cdo 2244/2000 a usnesení téhož soudu ze dne 27. 1. 2009 sp. zn.

25 Cdo 490/2007. Podle těchto rozhodnutí stát odpovídá za škodu, jež vznikla následkem nezákonného rozhodnutí, nikoliv následkem jeho zrušení. Odkazy na citovanou judikaturu stěžovatel nepovažoval za příléhavé. Soudy chybně shledávaly příčinnou souvislost mezi škodou a nepředložením nezbytných dokladů v obnoveném řízení, a nikoliv mezi škodou a nezákonným rozhodnutím správního orgánu.

Závěry citovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu se neměly uplatnit, neboť škoda nevznikla v důsledku zrušení nezákonných rozhodnutí, nýbrž v důsledku jejich vydání.

Nejvyšší soud v napadeném usnesení stručně uvedl, že se od citované judikatury odvolací soud neodchýlil, pokud dospěl k závěru, že stát neodpovídá v režimu zákona č. 82/1998 Sb. za újmu způsobenou zrušením nezákonného rozhodnutí. Podle Ústavního soudu však stěžovatel netvrdil, že nesprávnost použití citované judikatury spatřuje v tom, že by podle těchto rozhodnutí stát měl odpovídat za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím. Podle stěžovatele se závěry této judikatury neměly uplatnit v podmínkách jeho případu, kdy škoda vznikla právě již v důsledku vydání napadeného rozhodnutí. Nejvyšší soud se tedy s touto námitkou nevypořádal a jeho argumentace se míjí s obsahem dovolání, respektive spisu.

Stěžovatel rovněž uváděl, že škoda vznikla tím, že neobdržel odpovídající protiplnění, když nenabyl do vlastnictví vozidlo odpovídající ceně, kterou za něj zaplatil. Otázka, zda bylo vozidlo v okamžiku koupe „právně pojízdné“, v tomto ohledu nebyla podstatná. Nezákonné rozhodnutí pro stěžovatele nebylo výhodné, a to ani před obnovením řízení. Výhodné by bylo jediné oproti situaci, kdy by stěžovatel za vozidlo zaplatil „plnou“ cenu, přestože by od počátku nemělo schválenou technickou způsobilost. Taková situace však nepřipadala v úvahu. Kdyby nebylo nezákonného rozhodnutí a vozidlo nemělo v rozporu se zákonem schválenou technickou způsobilost, stěžovatel by je nezakoupil, nýbrž by si pořídil jiné, srovnatelné, jehož technická způsobilost

byla schválena řádně a které by mohl užívat i nadále. Nezaplátil by tedy více, než jaká byla skutečná hodnota vozidla.

Nejvyšší soud nesplnil požadavek na řádné odůvodnění svého rozhodnutí a nevypořádal se racionálně logickým způsobem se stěžovatelem tvrzenými námitkami, čímž porušil jeho právo na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny a v čl. 6 Úmluvy. Ústavní soud proto napadené rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Tomáš Lichovník. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

II.ÚS 2865/23

28. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro nepřípustnost

Lichovník Tomáš

Vyloučení aplikace § 12 odst. 4 advokátního tarifu soudem bez náležitého odůvodnění

Při rozhodování o nákladech řízení nemůže soud vyloučit aplikaci podzákonného právního předpisu či jeho části (§ 12 odst. 4 advokátního tarifu), aniž by řádně odůvodnil, proč je daný předpis či jeho část ve smyslu čl. 95 odst. 1 Ústavy v rozporu se zákonem či dokonce ústavním pořádkem. Jinak dojde k porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 28. 5. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu Věry Augustinové, Lenky Novotné, Marty Novotné a Květy Tamášové usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích č. j. 18 Co 166/2023-60 ze dne 31. 7. 2023 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny. Ve vztahu k výroku III. usnesení Okresního soudu v Pardubicích č. j. 20 C 72/2023-45 ze dne 31. 5. 2023 ve spojení s opravným usnesením č. j. 20 C 72/2023-52 ze dne 21. 6. 2023 ústavní stížnost odmítl pro nepřípustnost.

Narativní část

Stěžovatelky se v řízení před obecnými soudy žalobou domáhaly na vedlejší účastníci vyklizení nemovitosti. Před zahájením jednání vzaly svoji žalobu zpět. Okresní soud řízení zastavil, stěžovatelkám vrátil část soudního poplatku a vedlejší účastníci uložil povinnost nahradit stěžovatelkám náklady řízení ve výši 229 506,08 Kč (výrok III.). Při stanovení nákladů řízení vyšel z toho, že ve věci byly učiněny čtyři úkony právní služby po 46 912 Kč podle § 8 odst. 1 ve spojení s § 7 bod 6 a § 11 odst. 1 a § 12 odst. 3 (správně zřejmě § 12 odst. 4) advokátního tarifu a čtyři paušální náhrady hotových výdajů po 300 Kč.

Krajský soud rozhodnutí okresního soudu změnil ve výroku III. tak, že vedlejší účastnice je povinna nahradit stěžovatelkám náklady řízení ve výši 145 002,10 Kč, a žádnému z účastníků řízení nepřiznal náklady odvolacího řízení. Odvolací soud přiznal stěžovatelkám pouze jednu odměnu za tři a půl úkonu právní služby, neboť jeden advokát zastupoval všechny čtyři stěžovatelky a jednalo se o jednotnou argumentaci totožnou ve vztahu ke všem stěžovatelkám. Přiznání odměny za zastoupení všem čtyřem stěžovatelkám považoval za nespravedlivé.

Stěžovatelky namítaly, že obecné soudy své závěry o nákladech řízení řádně neodůvodnily. Odvolací soud ve věci fakticky aplikoval ustanovení § 150 občanského soudního řádu, přičemž jim nedal možnost se

k takovému postupu vyjádřit.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Podstatou ústavní stížnosti byla aplikace ustanovení § 12 odst. 4 advokátního tarifu odvolacím soudem. Z ústavněprávního hlediska bylo podružné, zda nalézací soud přiznal náhradu nákladů řízení za čtyři úkony právní služby, nebo odvolací soud za tři a půl úkonu. Podstatnou byla skutečnost, že z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu nebylo zřejmé, na základě jakých zákonných či podzákonných ustanovení přistoupil k moderaci přiznané odměny.

Situacemi, kdy obecné soudy nazvaly, že vypočtená výše náhrady nákladů řízení podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu je s ohledem na povahu věci neúměrně vysoká, se Ústavní soud v minulosti již zabýval. Přitom konstatoval, že obecný soud je povinen aplikovat právní předpis na věc jako celek a není oprávněn selektivně odepřít účastníkům řízení aplikaci určitého ustanovení - zde § 12 odst. 4 advokátního tarifu.

V posuzované věci Ústavní soud dospěl k závěru, že pokud odvolací soud nepovažoval aplikaci daného ustanovení za přílehavou, mohl a měl zvolit ústavně konformní procesní postup. Na jednu stranu uvedl důvody k neaplikaci § 12 odst. 4 advokátního tarifu, na stranu druhou výslovně vyloučil aplikaci § 150 občanského soudního řádu. Nebylo však zřejmé, na základě jaké právní úpravy ve věci odvolací soud rozhodoval. Pokud zamýšlel moderovat výši přiznané náhrady nákladů, měl tak učinit zákonem předvídaným způsobem a účastníky řízení o této možnosti poučit. Tím by vytvořil procesní prostor, aby se k takovému postupu soudu mohli vyjádřit.

Ústavní soud uzavřel, že krajský soud porušil ústavně zaručené právo stěžovatelek na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a jeho rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Tomáš Lichovník. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

I.ÚS 2763/23

22. 5. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele

Procesní - náhrada nákladů řízení - § 62

Jirsa Jaromír

Zachování restitučního nároku v případě žádosti restituentů o finanční náhradu a jejího přijetí v určité výši

Pokud obecný soud z hlediska práva na ochranu a uspokojení restitučního nároku činí rozdíl mezi oprávněnými osobami, které žádají o naturální náhradu podle § 11a odst. 1 zákona o půdě, a oprávněnými osobami, které žádají o finanční náhradu podle § 16 odst. 1 zákona o půdě, porušuje jejich právo na rovnost zaručené čl. 1 Listiny základních práv a svobod.

Žádostí o finanční náhradu podle § 16 odst. 1 zákona o půdě a jejím poskytnutím v částečné výši restituční nárok nezaniká, nebyl-li zjištěn jednoznačný projev vůle oprávněné osoby se zbytku restitučního nároku vzdát. Pokud obecný soud v takovém případě považuje restituční nárok oprávněné osoby za vypořádaný a zaniklý, porušuje její právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na ochranu legitimního očekávání, že její restituční nároky budou uspokojeny v zákonem stanoveném rozsahu dle čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelů Lenky Koupilové a Ivana Mikova zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 22. 5. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy výroky II a III rozsudku Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 974/2023-532 ze dne 11. 7. 2023 a rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 10 Co 6/2020-357 ze dne 21. 4. 2021, ve znění opravného usnesení č. j. 10 Co 6/2020-431 ze dne 17. května 2022 v poměru mezi stěžovateli a Českou republikou - Státním pozemkovým úřadem pro rozpor s čl. 1, čl. 36 odst. 1 Listiny a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě. Ve zbývající části Ústavní soud odmítl ústavní stížnost jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným. Státnímu pozemkovému úřadu nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem.

Narativní část

Stěžovatelé jsou oprávněné osoby podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (zákon o půdě). V září 2018 se obrátili na soud, neboť jim Státní pozemkový úřad dlouhodobě a soustavně odmítal přiznat finanční náhradu ve správné výši za odňatý pozemek, který jim nebyl vydán a za který jim byla přiznána náhrada. Odňatý pozemek se ke dni účinnosti zákona o půdě nacházel na území hlavního města Prahy, a proto měl být oceněn na 250 Kč za m² místo 20 Kč za m².

Okresní Okresní soud žalobě vyhověl, nahradil projev vůle Státního pozemkového úřadu směřující k uzavření smlouvy s žalobci o převodu náhradních pozemků a uložil žalobcům doplatit Státnímu pozemkovému úřadu částku

44 763,64 Kč. K odvolání Státního pozemkového úřadu krajský soud změnil rozsudek okresního soudu tak, že žalobu ve vztahu ke všem žalobcům zamítl. Na rozdíl od okresního soudu považoval za významné, že stěžovatelé místo náhradních pozemků uplatnili právo na poskytnutí peněžité náhrady, s jejíž výší souhlasili a jež byla stěžovatelům vyplacena, zatímco třetí žalobkyně na vypořádání svého restitučního nároku přijala dva pozemky v celkové hodnotě 46 938 Kč. Za této situace nelze podle krajského soudu žalobě vyhovět; vychází totiž z požadavku na přecenění restitučního nároku, který žalobci uplatnili s mnohaletým prodlením a který byl již dříve vypořádán.

K dovolání stěžovatelů a třetí žalobkyně Nejvyšší soud napadeným rozsudkem zrušil rozsudek krajského soudu v rozsahu, v němž byl změněn rozsudek okresního soudu v poměru mezi Státním pozemkovým úřadem a třetí žalobkyní, a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení; ve vztahu ke stěžovatelům dovolání odmítl. Podle Nejvyššího soudu je třeba rozlišovat mezi třetí žalobkyní, která setrvala na zákonem privilegované naturální náhradě, a mezi stěžovateli, kteří zvolili subsidiární způsob náhrady v podobě finanční kompenzace.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud konstatoval, že smyslem restitučního zákonodárství není napravení veškerých újem a nekonečné uplatňování a přeceňování restitučních nároků. Na druhou stranu od účinnosti zákona o půdě uplynulo více než třicet let a v této situaci je podle Ústavního soudu nepřijatelné, aby stát, který se zavázal způsobené křivdy zmírnit, vadným postupem ocenil

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

restituční nároky oprávněných osob v nižší výši, než jim podle zákona náleží, a následně jim odmítal poskytnout odpovídající náhradu.

Z hlediska práva na ochranu a uspokojení restitučního nároku nelze činit rozdíl mezi oprávněnými osobami, které žádají o naturální náhradu (podle § 11a odst. 1 zákona o půdě), a oprávněnými osobami, které žádají o finanční náhradu (podle § 16 odst. 1 zákona o půdě), jak to udělal Nejvyšší soud v napadeném rozhodnutí. Postavení obou skupin restituentů je totiž rovné. V obou případech jde o oprávněné osoby, které se domáhají uspokojení svého restitučního nároku v zákonné výši. Nelze proto znevýhodňovat stěžovatele, kteří původně žádali o finanční náhradu, oproti žalobkyni, která žádala o náhradní pozemky.

Ústavní soud zdůraznil, že restituční nárok stěžovatelů částečným plněním nezanikl ani zaniknout nemohl. Od vzniku nároku měla být jeho hodnota stanovena podle charakteru odňatého pozemku, tedy jako náhrada za pozemek nacházející se na území hlavního města Prahy. I když byl restituční nárok stěžovatelů oceněn v rozporu se zákonem nižší částkou, stěžovatelům přesto ze zákona plynul nárok na poskytnutí náhrady ve správné výši. Není rozhodné, v jaké výši Státní pozemkový úřad ke dni žádosti o poskytnutí finanční náhrady evidoval restituční nárok a jakou finanční náhradu stěžovatelům poskytl. Částečným plněním dluh nezaniká a není žádný důvod, aby tak zanikl restituční nárok, tím spíše proto, že na jedné straně stojí stát plnící své zákonné povinnosti a na druhé straně restituent, jehož křivdy se stát snaží odčinit. Opačný výklad by byl v rozporu se smyslem a účelem restitučních předpisů.

Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší soud a krajský soud napadenými rozhodnutími porušily právo stěžovatelů na rovnost zaručené čl. 1 Listiny, na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na ochranu legitimního očekávání podle čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě. Napadená rozhodnutí proto zrušil.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Jaromír Jirsa. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

Členství v Komunistické straně Sovětského svazu legitimním důvodem pro zastavení kandidatury do lotyšského parlamentu

Ždanoka proti Lotyšsku (č. 2), č. 42221/18, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. července 2024

Text rozhodnutí v anglickém jazyce; Tisková zpráva

Senát páté sekce rozhodl, že zakázáním aktivní účasti stěžovatelky v parlamentních volbách z důvodu její bývalé účasti v Komunistické straně Lotyšska a z důvodu jejích aktuálních politických názorů nedošlo k porušení článku 3 Protokolu č. 1 Úmluvy. Soud nepopřel, že znemožněním účasti stěžovatelky v parlamentních volbách došlo k narušení předmětného práva, avšak dodal, že důvody pro vyloučení z volební listiny, konkrétně ochrana nezávislosti státu, demokracie a národní bezpečnosti, jsou legitimní cíle ochrany i s ohledem na aktuální mezinárodní dění (napadnutí Gruzie a Ukrajiny Ruskem). Zatímco za jiných okolností by Soud mohl omezení považovat za neodůvodněné, v citlivém kontextu tohoto případu musel omezení posoudit s ohledem na široký prostor pro uvážení, který byl Lotyšsku v této věci poskytnut (viz také Ždanoka proti Lotyšsku, č. 58278/00, rozsudek ze dne 16. března 2006).

Kriminalizace obchodování se sexuálními službami

M. A. a ostatní proti Francii, č. 63664/19 a 4 ostatní, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. července 2024

Text rozhodnutí ve francouzském jazyce; Shrnutí

Senát páté sekce rozhodl, že zavedením plošného trestněprávního zákazu nákupu sexuálních služeb nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy. Soud shledal, že zavedením zákona nedošlo k porušení práva na respektování soukromého života ani práva na osobní autonomii a zejména na sexuální svobodu stěžovatelů. Cíle zákonodárců – zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti, předcházení trestné činnosti (včetně obchodování s lidmi, sexuálního zotročování nebo vynuceného pohlavního styku), rovněž a ochrana zdraví, práv a svobod druhých – představují podle Soudu legitimní cíle. Soud kromě toho zdůraznil, že v otázce kriminalizace prostituce aktuálně neexistuje na mezinárodní ani evropské úrovni konsenzus, z čehož vyplývá větší míra prostoru pro uvážení jednotlivým státům.

Zvýšené užívání lotyštiny v předškolních zařízeních po reformě školství z roku 2018 nediskriminuje ruský mluvící osoby

Djeri a ostatní proti Lotyšsku, č. 50942/20 and 2022/21, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. července 2024

Text rozhodnutí v anglickém jazyce; Tisková zpráva

Senát páté sekce rozhodl, že novelizací zákona, která měla za následek větší užívání lotyštiny na úkor ruštiny v lotyšských mateřských školách nedošlo k porušení článku 14 Úmluvy a článku 2 Protokolu č. 1. Posílením oficiálního jazyka v jedné z fází předškolního vzdělání bylo znemožněno ruský mluvícím občanům vzdělávat se ve svém jazyce pouze do míry ospravedlnitelné sledovanými cíli státu (posílení lotyštiny po letech sovětské okupace, sjednocení národa, zajištění schopnosti participace občanů jiných národností na veřejném životě). Soud neshledal, že by došlo k zákazu diskriminace dle článku 14 Úmluvy. Soud zopakoval, že článek 2 Protokolu č. 1 nezahrnuje právo na přístup ke vzdělání v určitém jazyce; zaručuje pouze právo na vzdělání v jednom z národních jazyků.

VÝBĚR AKTUÁLNÍCH ROZHODNUTÍ ESLP

Nestíhání homofobních trestných činů z nenávisti

Hanovs proti Lotyšsku, č. 40861/22, rozsudek Evropského soud pro lidská práva ze dne 18. července 2024

Text rozhodnutí v anglickém jazyce; Tisková zpráva

Senát páté sekce rozhodl, že napadení osoby ve veřejném prostoru z homofobních důvodů je v rozporu s článkem 3 a 8 ve spojení s článkem 14 Úmluvy. Podle ESLP lotyšské soudy nesprávně označily čin pachatele za přestupek z důvodu narušení veřejného pořádku, i když byl prokazatelně motivován nenávistí vůči sexuálním menšinám, a současně neposkytly stěžovateli adekvátní ochranu. Takový přístup podporoval pocit beztrestnosti za trestné činy motivované nenávistí, přičemž neřešení takových incidentů by mohlo vést k normalizaci nepřátelství vůči LGBTI příslušníkům, udržování kultury nesnášenlivosti a diskriminace a podporovat další činy podobné povahy. Stát proto nesplnil svou povinnost poskytnout stěžovateli přiměřenou ochranu jeho lidské důstojnosti a soukromého života před diskriminačním útokem.

Poskytnutí hormonální léčby transgender osobě ve výkonu trestu odnětí svobody

W.W. proti Polsku, č. 31842/20, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 11. července 2024

Text rozhodnutí v anglickém jazyce; Shrnutí

Senát první sekce rozhodl, že odmítnutí poskytnout předepsanou hormonální léčbu transgender osobě ve výkonu trestu odnětí svobody je v rozporu s článkem 8. Soud konstatoval, že rozhodnutí vězeňské služby porušilo právo stěžovatelky na vyjádření sexuální identity, neboť jí nebylo umožněno pokračovat v hormonální léčbě, kterou podstupovala již rok a půl ve dvou předchozích zařízeních. Stěžovatelce byla diagnostikována genderová dysforie a současně se jako transgender osoba ve vězení nacházela ve zvlášť zranitelné pozici, která indikovala nutnost kontinuity hormonální léčby a ochrany ze strany představitelů věznice. Břemeno, které kladli na stěžovatelku na prokázání nezbytnosti předepsaného lékařského ošetření absolvováním dodatečné konzultace u endokrinologa, se vzhledem k okolnostem jevílo jako nepřiměřené.

Úmrtí drogově závislého vězně předávkováním

Sahraoui a ostatní proti Francii, č. 35402/20, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 11. července 2024

Text rozhodnutí ve francouzském jazyce; Shrnutí

Senát páté sekce jednomyslně rozhodl, že úmrtí drogově závislého vězně předávkováním nebylo zapříčiněno nedbalostí vězeňského personálu, a z jejich strany tedy nedošlo k porušení článku 2 Úmluvy týkající se práva na život. Podle Soudu vězeňský lékařský tým po nástupu zesnulého do věznice provedl všechna potřebná vyšetření a stanovil vhodný plán léčby závislosti. Soud dále argumentoval, že v krátkém časovém úseku, který zemřelý strávil ve věznici, nebyl prostor k zjištění, zda zemřelý požívá i jiná než předepsaná léčiva, a tedy není možné klást jeho smrt za vinu vězeňskému personálu, jehož postup Soud považoval za adekvátní dané situaci a časovému rozmezí.

VÝBĚR AKTUÁLNÍCH ROZHODNUTÍ ESLP

Nepřípustnost případu týkajícího se stavebního povolení pro berlínské letiště Brandenburg

Buttner a Krebs proti Německu, č. 27547/18, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 4. června 2024

Text rozhodnutí v anglickém jazyce; Tisková zpráva

Senát čtvrté sekce jednomyslně rozhodl, že stížnost týkající se neoznámené změny trasy vzletu letadel z letiště Berlín-Braniborsko je nepřípustná. Německé soudy věc důkladně přezkoumaly v soudním řízení, které poskytlo všechny nezbytné záruky, a dospěly k opodstatněnému závěru, že navzdory tomu, že v průběhu celého schvalovacího řízení byly použity paralelní letové trasy, orgány správně vyvážily protichůdné zájmy. Zejména i v případě, že by místo paralelních tras byly předloženy odkloněné letové trasy, nebyl by výsledek schvalovacího řízení pro žalobce příznivější, a proto procesní nedostatky neodůvodňují zrušení územního rozhodnutí. Nedošlo proto k porušení práva stěžovatelů na spravedlivý proces a přístup k soudu podle článku 6 Úmluvy, přičemž Soud zdůraznil, že není soudem „čtvrté“ instance. Závěry rozhodnutí vnitrostátních soudů se nejevily jako svévolné nebo zjevně nepřiměřené.

Umístění vězně s diagnostikovaným virem HIV do speciálně vyhrazených vězeňských oddělení

Bechi proti Rumunsku, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. června 2024

Text rozhodnutí v anglickém jazyce; Tisková zpráva

Senát čtvrté sekce rozhodl, že umístěním vězně s diagnostikovaným virem HIV do speciálně vyhrazených vězeňských oddělení pro osoby se stejným onemocněním, není v rozporu s článkem 3 samostatně, ani ve spojení s článkem 14 a 8 Úmluvy. Stěžovatel měl dostatečný osobní prostor a hygienické nedostatky byly v průběhu uvěznění zlepšeny. Pro odlišné zacházení s osobami s HIV Soud nenašel zákonné ospravedlnění, avšak s ohledem na předsudky spojené s touto nemocí a situací týkající se přeplněných rumunských věznic Soud uzavřel, že stát jednal v nejlepším zájmu stěžovatele.

Odepření povolení vězňům navštěvovat náboženské obřady mimo věznici během pandemie COVID-19

Constantin-Lucian Spinu proti Španělsku, č. 29443/20, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 11. října 2022

Text rozhodnutí ve francouzském jazyce; Shrnutí

Senát čtvrté sekce rozhodl, že zamítnutí možnosti vězni opustit věznici za účelem návštěvy církevního obřadu z důvodů pandemie covid-19 není v rozporu s článkem 9 Úmluvy. Měnící se okolnosti situace v oblasti veřejného zdraví během pandemie a její nepředvídatelnost musely představovat řadu výzev pro vězeňské orgány ve vztahu k organizaci a dohledu nad náboženskými aktivitami vězňů. V souladu s tím musel být těmto orgánům poskytnut široký prostor pro uvážení, zvláště když stěžovatel v tomto případě žádal o povolení opustit věznici a mít kontakt s lidmi, kteří sami nebyli vězni nebo zaměstnanci věznice. V kontextu dané situace považoval Soud možnost online účasti na církevních obřadech za adekvátní náhradu s odvoláním na doporučení CPT, které s ním koresponduje.

VÝBĚR AKTUÁLNÍCH ROZHODNUTÍ ESLP

Zákaz vystavení plakátů antidiskriminační nevládní organizace vyobrazující karikatury

Conseil National de la Jeunesse de Moldova proti Moldavsku, č. 15379/13, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. června 2024
Text rozhodnutí ve francouzském jazyce; Tisková zpráva

Senát druhé sekce rozhodl, že státem zakázané vyvěšení letáků s antidiskriminačními ilustracemi z důvodu, že některé sociální skupiny jsou na letácích vyobrazeny ponižujícím a nedůstojným způsobem, je v rozporu s článkem 10 Úmluvy. Soud konstatoval, že moldavské soudy věnovaly příliš velkou pozornost názorům dvou neziskových organizací, které považovaly ilustrace na letácích za urážlivé. Vnitrostátní soudy nevzaly dostatečně v potaz význam letáku, který směřoval k propagaci první bezplatné antidiskriminační telefonní linky a posílení boje proti diskriminaci určitých skupin, který byl dle Soudu jednoznačný. Restrikce svobody projevu ze strany moldavských soudů tak nebyla opodstatněná, když bránila nezávislé organizaci, která v tu chvíli plnila roli obdobnou roli médií v šíření témat, na kterých má společnost zájem, aniž by zvolila formu, která záměrně uráží či ponižuje.

Ruská agrese na Krymu

Ukrajina proti Rusku, č. 20958/14, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. června 2024
Text rozhodnutí ve anglickém jazyce; Shrnutí

Velký senát rozhodl, že výkon extrateritoriální jurisdikce nad Republikou Krym a městem Sevastopol Ruskou Federací je v rozporu s Úmluvou. Během roku 2014 a 2018 došlo z iniciativy Ruské federace na území Krymu k desítkám zmizení osob (pro-ukrajinští novináři a aktivisté, krymští Tataři, ukrajinští vojáci), které byli považováni za odpůrce nově nastaveného režimu, a to bez náležitého vyšetření, čímž došlo k porušení článku 2 Úmluvy. Tito odpůrci byli spolu s dalšími vězni nejen nezákonně vězněni a mučeni, čímž docházelo k porušování článku 3 a 5 Úmluvy, ale docházelo také k razím v jejich místech bydliště na základě anti-extrémistické ruské legislativy odporující právu na respektování rodinného a soukromého života. V rozporu s Úmluvou docházelo také k diskriminaci tatarské menšiny ze strany Ruské federace.

Dále, církevní představitelé, kteří nekonvertovali k ruské pravoslavné církvi, čelili obtěžování, věznění a omezování se strany Ruské federace, která mimo jiné pořádala rozsáhlé razie v místech setkání věřících, včetně konfiskace náboženských textů, čímž porušila článek 9 Úmluvy. Povolením činnosti pouze ruských médií došlo k omezení svobody projevu. Zákazem veřejných shromáždění s cílem manifestace podpory Ukrajině a utlačované tatarské komunitě bylo dále porušeno právo na shromažďování a sdružování. Svobodu pohybu Ruská federace porušila zákazem pohybu mezi krymským poloostrovem a ukrajinskou pevninou.

Oxford Journal of Legal Studies

1/2024, jaro 2024

Sheldon, Sally

Beyond the Tram Lines: Disability Discrimination, Reproductive rights and Anachronistic Abortion Law (str. 104-132)

Za hranicí základních principů: diskriminace lidí s postižením, reprodukční práva a anachronický zákon o potratech

(reprodukce; potraty; umělé přerušení těhotenství; diskriminace; osoby s postižením; zdravotnické právo; Velká Británie)

Ryu, Angelo

How Reasons Make Law (str. 133-155)

Jak odůvodnění tvoří právo

(morálka; právo; přirozené právo; filozofie práva; právní subjektivita)

Hayes J., David

Are Rape Myths 'Myths'? (str. 156-180)

Jsou mýty o znásilnění opravdu jenom mýty?

(znásilnění; mytologie; feminismus; kultura)

Netherlands Quarterly of Human Rights

2/2024, červen 2024

Murray, Daragh

Facial recognition and the end of human rights as we know them?

Rozpoznávání obličeje a konec lidských práv, jak je známe?

(str. 145-152)

(identifikace osob; umělá inteligence; technologie; lidská práva; ochrana lidských práv; Evropský soud pro lidská práva)

Lemmens, Koen

Cross-border surrogacy and the European Convention on Human Rights: The Strasbourg Court caught between "fait accompli", "ordre public", and the best interest of the child

(str. 174-194)

Přeshraniční náhradní mateřství a Evropská úmluva o lidských právech: Štrasburský soud mezi ustálenou judikaturou, veřejným pořádkem a nejlepším zájmem dítěte

(náhradní mateřství; lidská práva; Evropský soud pro lidská práva; Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; soukromý život; právo na rodinný život; práva dítěte)

Wissmann, Sara

Berlin techno goes intangible cultural heritage: Modern music, the cultural appropriation debate, and the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (str. 195-217)

Berlínské techno jako součást nehmotného kulturního dědictví: moderní hudba, diskuze o kulturním přivlastnění a Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (*kulturní dědictví; kultura; UNESCO; lidská práva; ochrana lidských práv; rasová diskriminace; mezinárodní právo*)

ICL Journal

2/2024, duben 2024

Bakshi, Kushagr

Crisis Constitutionalism (str. 203-254)

Konstitucionalismus v krizi

(*krize; konstitucionalismus; judikatura; Indie, indické právo; interpretace práva; politické teorie; transformace státu; etické a morální aspekty*)

Ruppel, Oliver C.

Murray, Ruda

A Global Comparative Constitutional Analysis of Natural Resources Protection (str. 255-310)

Globální ústavní srovnávací analýza ochrany přírodních zdrojů

(*přírodní zdroje; ochrana životního prostředí; životní prostředí; environmentální právo; transformace státu; mezinárodní právo; mezinárodní úmluvy; ústava; ústavní právo*)

Mickonytė, Aistė

Obligation to Mutual Assistance Under Article 42(7) TEU: The Conundrum of Intentional Ambiguity (str. 311-338)

Povinnost vzájemné obrany podle článku 42(7) SEU: Záměrně nejasný rébus

(*Evropská unie; právo Evropské unie; Smlouva o evropské unii; Rusko; Ukrajina, obrana státu, nutná obrana*)

Morina, Visar

The Constitutional Complaint in Kosovo from the Perspective of State Liability and Constitutional Certainty (str. 339-361)

Ústavní stížnost v Kosovu z pohledu odpovědnosti státu a ústavněprávní jistoty

(*ústavní stížnost; ústava Kosova; ústavní soud; judikatura; nesprávný úřední postup; odpovědnost za škodu; právní jistota; ochrana lidských práv; lidská práva; rovnost účastníků řízení*)

Petkova, Bilyana

Privacy and the City: How Data Shapes City Identities (str. 363-383)

Soukromí a město: Jakým způsobem data formují identity města

(*federalismus; urbanizace; antidiskriminace; kulturní diverzita; ochrana osobních údajů*)

Public Law

3/2024, červenec 2024

Lock, Daniella

An Increasingly Chameleonic Executive in UK National Security Law (str. 397-406)

Proměnlivost výkonné moci v oblasti národní bezpečnosti Spojeného království

(výkonná moc; soudní moc; národní bezpečnost; bezpečnost státu; odpovědnost; politická odpovědnost; soudní dohled; dohled; Velká Británie)

Gordon, Michael

Ministrial Irresponsibility in the UK Government: Constitutional Accountability after Theresa May and Boris Johnson (str. 414-443)

Ministerská nezodpovědnost v britské vládě: Ústavní odpovědnost po Therese Mayové a Borisi Johnsonovi

(ústavní systém; ústavní zvyklosti; ministerský předseda; vláda; politická odpovědnost; Velká Británie)

Sales, Lord

The developing Jurisprudence of the Supreme Court on Convention Rights (str. 444-462)

Vývoj judikatury Nejvyššího soudu k právům vyplývajících z Úmluvy

(Nejvyšší soud; lidská práva; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; judikatura ESLP; interpretace práva; Velká Británie)

Eustace, Alan

„A Hidden Scotland”? The Effect of the Independent Referendum Bill reference on Northern Ireland (str. 487-504)

„Skryté Skotsko”? Vliv odkazu zákona o nezávislém referendu na Severní Irsko

(ústavní právo; decentralizace; referendum; přímá demokracie; nezávislost; Severní Irsko; Skotsko; Velká Británie)

Neue Juristische Wochenschrift

25/2024, 13. Juni 2024

Chibanguza, Kuuya

Steege, Hans

Die KI-Verordnung – Überblick über den neuen Rechtsrahmen (str. 1769-1775)

Nařízení o umělé inteligenci – přehled nového právního rámce

(umělá inteligence; právní forma; právní regulace; harmonizace práva; evropská legislativa; akt orgánů EU; rizikové faktory; compliance programy; kybernetická bezpečnost; ochrana dat; právo na soukromí; biometrické údaje; bezpečnost občanů; zákaz používání; právní analýza)

BVerfG 10.04.24 – 1 BvR 2279/23

Veröffentlichung beschlagnahmter Tagebuchaufzeichnungen (str. 1802-1803)

Spolkový ústavní soud, rozhodnutí sp. zn. 1 BvR 2279/23 ze dne 10. 4. 2024

Zveřejnění zabavených deníkových záznamů

(zveřejnění; zabavení věci; ochrana osobních údajů; soukromý život; právo na soukromí; soudní praxe; Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; zákonný postup; ochrana osobnosti; ochrana soukromí; veřejný zájem; Spolkový ústavní soud; německé ústavní právo; judikatura ústavních soudů)

26/2024, 20. Juni 2024

EuGH 16.05.24 – C-405/23

Außergewöhnlicher Umstand bei fehlendem Personal zur Gepäckverladung (str. 1865-1868)

Soudní dvůr EU – věc C-405/23 ze dne 16. 5. 2024

Možnost výmazu nezákonně zpracovávaných údajů bez podání žádosti

(Soudní dvůr Evropské unie; předběžná otázka; mimořádná okolnost; interpretace; letiště; letadla; letecká doprava; zaměstnanci; odškodnění; cestování; nařízení EU)

27/2024, 27. Juni 2024

Meier, Dominik

Unentgeltlicher Erwerb von Miteigentum durch Minderjährige als rechtlicher Nachteil (BGH, NJW 2024, 1957) (str. 1914-1920)

Bezplatné nabytí spoluvlastnictví nezletilými jako právní nevýhoda

(nabývání vlastnictví; nezletilí; práva dítěte; spoluvlastnictví; vlastnické vztahy; německé soudnictví; právní vývoj; judikatura; právní analýza)

EGMR 09.04.24 – 53600/20

Recht auf wirksamen Klimaschutz (str. 1931-1947)

Rozsudek ESLP – sp. zn. 53600/20 ze dne 9. 4. 2024

Právo na účinnou ochranu klimatu

(klimatické změny; Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; ochrana životního prostředí; pozitivní závazky; emise; právo na zdraví; právo na spravedlivý proces; právo na respektování soukromého života; spravedlivé zadostiučinění; environmentální právo; princip subsidiarity; vědecké poznání)

28/2024, 4. Juli 2024

Striebel, Bruno

Elektronischer Rechtsverkehr mit dem BVerfG – auch für die Vollmacht? (str. 1992-1995)

Elektronický styk se Spolkovým ústavním soudem – platí to i pro plnou moc?

(Spolkový ústavní soud; německé ústavní právo; elektronické podání; elektronická komunikace; procesní zastoupení; procesní úkony)

EuGH 25.01.24 – C-687/21

Kein Schadensersatz bei hypothetisch missbräuchlicher Verwendung von Daten

(str. 2009-2013)

SDEU – věc C-687/21 ze dne 25. 1. 2024

Žádná náhrada škody při hypotetickém zneužití dat

(judikatura SDEU; předběžná otázka; náhrada škody; ochrana dat; ochrana osobních údajů; náhrada újmy; zpracování osobních údajů; nařízení EU)

Newsletter Menschenrechte

2/2024, März/April 2024

Selinger, Joschka

Besserer Schutz vor missbräuchlichen Klagen? Zum Potential der EU-Anti-SLAPP-Richtlinie (str. 85-90)

Lepší ochrana před zneužívajícími žalobami? K potenciálu směrnice EU proti strategickým žalobám proti účasti veřejnosti

(evropské právo; směrnice EU; Evropská unie; členské státy EU; tisk; novináři; veřejný zájem; občanskoprávní řízení; veřejnost; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; základní práva; občanská společnost)

Duarte Agostinho ua gg Portugal und 32 andere (ZE) (9.4.2024)

Grenzen der extraterritorialen Hoheitsgewalt bezüglich der globalen Folgen des Klimawandels (str. 91-101)

ESLP – rozsudek ve věci *Duarte Agostinho a ostatní proti Portugalsku a 32 dalším státům* ze dne 9. 4. 2024, č. 39371/20

Meze extrateritoriální jurisdikce, pokud jde o globální důsledky změny klimatu

(ESLP; klimatické změny; jurisdikce; globální oteplování; opravné prostředky; vyčerpání právních prostředků nápravy; extrateritorialita; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; základní práva)

Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ua gg die Schweiz (GK) (9.4.2024)

Recht auf effektive Maßnahmen zur Eindämmung des Klimawandels (str. 106-122)

ESLP – rozsudek ve věci *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku* ze dne 9. 4. 2024, č. 53600/20

Právo na účinná opatření ke zmírnění změny klimatu

(ESLP; Švýcarsko; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; právo na účinný vnitrostátní prostředek nápravy; klimatické změny; právo na přístup k soudu; právo na soudní ochranu; pozitivní povinnost; právo na respektování soukromého života; právo na rodinný život; ochrana životního prostředí)

Zöldi gg Ungarn (4.4.2024)

Recht auf Offenlegung der Namen von Empfängern öffentlicher Förderungen (str. 346)

ESLP – rozsudek ve věci *Zöldi proti Maďarsku* ze dne 4. 4. 2024, č. 49049/18

Právo na zveřejnění jmen příjemců veřejných finančních prostředků

(ESLP; Maďarsko; veřejné finance; právo na ochranu osobních údajů; právo na informace; veřejný zájem; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; svoboda projevu; soukromý život; zveřejnění; novinářio)

Sieć Obywatelska Watchdog Polska gg Polen (21.3.2024)

Weigerung der Gerichte, einer NGO Sitzungsprotokolle über Treffen von Richter*innen zu übermitteln (str. 147-151)

ESLP – rozsudek ve věci *Sieć Obywatelska Watchdog Polska proti Polsku* ze dne 21. 3. 2024, č. 10103/20

Odmítnutí soudů poskytnout nevládní organizaci zápisy ze schůze soudců/soudkyň

(ESLP; Polsko; soudci; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; nevládní organizace; vyvažování; právo na informace; svoboda informací; právo na svobodu projevu; Ústavní soud; ústavní soudnictví; veřejný zájem)

Kirkorov gg Litauen (ZE) (19.3.2024)

Einreiseverbot gegen einen Konzertsänger wegen Verbreitung russischer Propaganda (str. 151-153)

ESLP – rozsudek ve věci *Kirkorov proti Litvě* ze dne 19. 3. 2024, č. 12174/22

Odepření vstupu koncertnímu zpěvákovi za šíření ruské propagandy

(ESLP; Litva; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; právo na svobodu projevu; Rusko; veřejná bezpečnost; národní bezpečnost; propaganda)

Carême gg Frankreich (ZE) (9.4.2024)

Opfereigenschaft hinsichtlich möglicher künftiger Auswirkungen des Klimawandels (str. 163-164)

ESLP – rozsudek ve věci *Carême proti Francii* ze dne 9. 4. 2024, č. 7189/21

Status oběti v případě možných budoucích dopadů změny klimatu

(ESLP; Francie; Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod; klimatické změny; právo na soukromý život; procesní způsobilost; snižování emisí)

Deutsches Verwaltungsblatt

13, 1. Juli 2024

Hillgruber, Christianl

In guter Verfassung? 75 Jahre Grundgesetz (str. 804-812)

V dobré kondici? 75 let Základního zákona

(Spolkový ústavní soud; Základní zákon; německé ústavní právo; ústava Německa; ústavní orgány; princip proporcionality; svoboda náboženství; svoboda shromažďování; rozpuštění politické strany)

Classen, Clas Dieter

Die Bedeutung des Grundgesetzes im europäischen und internationalen Kontext (str. 812-820)

Význam Základního zákona v evropském a mezinárodním kontextu

(Spolkový ústavní soud; Základní zákon; německé ústavní právo; ústava Německa; mezinárodní právo veřejné; Evropská úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod)

14, 15. Juli 2024

Hofmann, Hans

Greve, Holger

Digitalisierung der Grundrechte – Das Grundgesetz als Digitalverfassung im 21. Jahrhundert (str. 865-870)

Digitalizace základních práv – Základní zákon jako digitální ústava v 21. století

(digitalizace; ústava Německa; Základní zákon; digitální práva; digitální služby; média; lidská práva; algoritmus; umělá inteligence; robotika; informační technologie; informační společnost; ochrana soukromí; právo na informační sebeurčení; inovace; dezinformace; ústavněprávní aspekty)

Roggan, Fredrik

Ausgewählte Verhältnismäßigkeitsprobleme von Einsätzen automatisierter Kennzeichenlesesysteme (str. 886-894)

Vybrané problémy přiměřenosti při použití automatizovaných systémů pro čtení registračních značek

(přiměřenost; automatizace; automatizovaný informační systém; ochrana soukromí; elektronická identifikace; bezpečnost; bezpečnostní opatření; zákon o policii; německé právo; informační politika; sledování osob a věcí; kamerové systémy)

Österreichische Jurist:innenzeitung

9/2024

Werderitsch, Sarah

**Verhängung von Geldbußen gegen juristische Personen bei Verstößen gegen die DSGVO
Zugleich eine Besprechung von EuGH 5. 12. 2023, C-807/21, Deutsche Wohnen** (str. 530-537)

Uložení pokuty právnickým osobám za porušení Obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)

Diskuse k rozsudku SDEU ve věci C-807/21 ze dne 5. 12. 2023 Deutsche Wohnen

(judikatura SDEU; předběžná otázka; ochrana dat; ochrana osobních údajů; nařízení EU; právnické osoby; správní delikt; pokuty; úmysl; nedbalost; dozorová činnost)

Schweizerisches Zentralblatt für Staats- und Verwaltungsrecht

Nr. 6, Juni 2024

Coullery, Pascal

Studer, Melanie

**Verfassungs- und völkerrechtliche Rahmung des schweizerischen Sozialhilferechts:
Stand der Debatte und Denkanstösse** (str. 287-310)

Ústavní a mezinárodní právní rámec švýcarského práva sociálního zabezpečení: stav diskuse a podněty k zamyšlení

(sociální pomoc; sociální zabezpečení; švýcarské právo; ústavní právo; harmonizace práva; kanton; lidská práva; osobní svoboda; lidská důstojnost; zákaz diskriminace; Švýcarsko; právní normy; ústava Švýcarska; realizace práva)

Bulletin analytického odboru Ústavního soudu

06-02/2024

Připravili (v abecedním pořadí):

Petra Fousková, Tereza Franková, Robert Jakubíček, Veronika Janáková, Lucie Matoušová,
Jan Nečas, Tereza Ordeltová, Viktória Alžběta Sutórisová, Anna Maria Šamonil, Jan Zahradníček

Editace: Monika Hanych

Grafika: Viktória Alžběta Sutórisová, Jan Zahradníček

Fotografie Ústavního soudu na titulní a poslední straně: © David Bernard